

BEKECS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ	5
BEVEZETÉS	7
ÖRÖKSÉGÜNK	17
Épített értékek	17
Természeti értékek	23
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK	26
Történeti településrész	27
Pince	32
Új, átalakuló településrész	33
Külterületek, beépítésre nem szánt területek	35
AJÁNLÁSOK	36
Történeti településrész	37
Új, átalakuló településrész	52
Közterületek településképi útmutatója	74
Beépítésre nem szánt területek	82
Épületek, épített részletek	85
JÓ PÉLDÁK	85
Sajátos építményfajták	90
IMPRESSZUM	92

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

Tisztelettel köszöntöm Önt azon alkalomból, hogy Bekecs községnek, Tokaj-Hegyalja nyugati határtelepülésnek településképi arculatát bemutató kézikönyvet olvassa. Falunk a nemes borairól és számos történelmi emlékéről nevezetes hegyaljai kultúrtáj első települése nyugatról érkezve, és utolsó községként int búcsút a borvidékről távozó, reményeink szerint számos kellemes élménnyel gazdagodó utazóknak. Első benyomást tenni, és utolsó, kellemes élményt nyújtani e tájról nem könnyű feladat, amelynek községünk történelmi múltjával, és változatos természeti és épített környezetével igyekszik megfelelni. E helyen található a Taktaköz sík vidéke, és a Zemplén hegyvonulata, a szántóföldi kultúra és a domboldalakra felhágó intenzív szőlőművelés, így községünk ugyan hamisítatlan tokaj-hegyaljai település, de benne tetten érhető a síkvidéki községek egypár építészeti jellemvonása is. Bekecs, Szerencs várossal és Legyesbénye községgel való egybeépülése okán egyszerre hordozza magában egy falu és egy kisváros építészeti arculatának jellegzetességeit. Eme kedves helyi építészeti kavalkád egy olyan színes, izgalmas településszerkezetet és képet formált az évszázadok során, amelynek a mindennapokban tetten érhető jegyei inkább kiemelik, kiegészítik egymást, harmonikus egységet alkotva, és egy településünkön való kellemes felfedező sétára csábítanak. Jelen könyvvel, ami bemutató és útmutató is egyben a célunk az, hogy különleges örökségünket megóvva, egy olyan irányt ajánljunk minden új házat építő vagy korábbi épületet felújító helyi lakosunknak, amelyet figyelembe véve, lakó vagy munkahelyet teremtő olyan eredmény születhessen, mely által településünk építészeti arculata méltó módon fog gazdagodni. E gondolatok jegyében településünk jelen könyv által való megismeréséhez kellemes olvasást, és az ajánlott alapelvek szerinti építkezéshez vagy felújításhoz sok sikert, és szemet, valamint szívet gyönyörködtető eredményt kívánok községünk lakóinak megelégedettségére.

dr. Bodnár László

polgármester

BEVEZETÉS

Országunkban jelentős gazdasági és társadalmi fejlődési folyamatok figyelhetők meg napjainkban. A fejlődésben benne van a korszerűség igénye, azonban a korszerűség és az „új” megteremtésével egyidejűleg mindannyiunk kötelessége és felelőssége meglévő értékeink tiszteletben tartása, megőrzése.

Szűkebb értelemben vett környezetünk, azaz házunk, kertünk kialakítása és védelme mellett, talán még fontosabb feladatunk egész településünk, utcáink, tereink, épített és természeti környezetünk értékeinek védelme; tehát környezetünk minőségének javítása mellett annak megóvása is. Ez a követelmény még erősebben jelentkezik a világörökségi védettséget élvező területeken, így Tokaj-Hegyalja 27 településén is, mind a belterületeket, mind a külterületeket illetően.

A Tokaj-Hegyalja világörökségi terület településeire készülő Településképi Arculati Kézikönyvek településképi szempontból rendszerezik településeinket, irányt mutatnak a lehetséges fejlődés számára.

Készítésük során felhasználtuk a világörökségi védettséget szabályozó alapdokumentumok, törvények, kormányrendeletek előírásait, szellemiségét, melyek a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény - Világörökségi törvény

A Világörökségi törvény rögzíti a világörökséggel kapcsolatos alapfogalmakat, melyek közül talán a legfontosabb az alábbi fogalommagyarázat.

Kiemelkedő egyetemes érték: „A világörökségi helyszín által megtestesített érték, amely kivételessége és páratlansága miatt nemzetközi szempontból is kiemelkedő és egyedi kulturális örökségi, illetve természeti jelentőséggel bír, ennél fogva folyamatos megőrzése és védelme az egész emberiség, a jelen és jövő generációi számára kiemelkedő fontosságú”

A törvény a világörökségi terület védelmét közérdeknek tekinti, és meghatározza a legfontosabb szempontokat.

Alap gondolata szerint a világörökségi terület használata, bemutatása és fejlesztése során meg kell őrizni a helyszín eredeti értékeit, annak egységes látványát, hitelességét, a címhez méltó funkcióját, jellegét.

485/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet – Tokaj-hegylajai történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi kezelési tervéről

Konkrétan meghatározza és rendszerbe foglalja a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeit, azok attribútumait, a környezeti, természeti, klimatikus értékeket és azok adottságait kihasználó szőlőművelést és borkultúrát, valamint az ezzel párhuzamosan kialakult tájkaraktert, településkaraktert, a kulturális örökség értékeit, a pincerendszereket.

Céljával tűzi ki ezen egyetemes értékek sértetlen és hiteles megőrzését, a sértő vagy veszélyeztető állapotok megelőzését, megszüntetését.

Meghatározza a célok eléréséhez szükséges stratégiát és annak intézményrendszerét, melyek a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács, a Világörökségi Gondokság, a Tájgondnokság, a térségi főépítész, a települési főépítészek, a tájegységi tervtanács.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény

Meghatározza az önkormányzatok településkép-védelmével kapcsolatos feladatait, a Településképi Arculati Kézikönyvek készítésével és a Településképi Rendeletek megalkotásával kapcsolatos szabályokat, a reklámok elhelyezésének településképet érintő szabályrendszerét.

További vonatkozó jogszabályok:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- A kulturális örökség védelméről szóló **2001. évi LXIV. Törvény**
- **496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet** a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról

Településképről beszélve a legtöbb embernek a közterületek megjelenése, rendezett, esztétikus kialakítása jut eszébe. A településkép azonban sokkal több ennél, és sokkal több elem alakítja. A legmeghatározóbbak ezek közül maguk az épületek, amik településeinken túlnyomórészt magánkézben vannak. Ebből következik, hogy a településkép megjelenése legnagyobbbrészt nem is az önkormányzaton múlik, hanem magukon a lakókon: ha a saját házát, kertjét, kerítését mindenki megfelelően alakítja ki, akkor az egész település szebb lesz.

Sokszor lehet hallani az ellenvetést, hogy a szépség szubjektív. Az építészeti szépségre ez nem feltétlenül igaz: gondoljunk csak arra, hogy általában nincs vita az emberek között arról, hogy melyik város szép és melyik nem. Ez nem lenne lehetséges, ha az építészeti szépség valóban szubjektív lenne.

A települések képét, szépségét nagy mértékben az épületek formálják. Ezért nem mindegy, hogy egy településen hogyan építkezünk. Ahogy a hétköznapi életben is mindig igyekszünk az alkalomhoz megfelelően öltözködni, úgy egy adott településen is úgy érdemes építkezni, ahogy a település kialakult képe, építészeti hagyományai azt megkívánják: ez az egész közösség érdeke. Ez sajnos azonban nem mindig könnyű. Ebben próbál ez a kézikönyv segítséget nyújtani. Bekecs bemutatásával, építészeti, természeti értékeinek felvonultatásával szeretne jó, követendő példákat állítani azok számára, akik építeni, felújítani, átalakítani, bővíteni szeretnének a faluban. A szépség ugyanis helyzetfüggő is: ami szép az egyik helyen, nem biztos, hogy az a másik helyen is. A cél az, hogy Bekecs meglévő értékeit úgy bővítsük, hogy megőrizzük őket; hogy utódainkra olyan települést hagyjunk örökül, amit ők is méltónak tartanak majd a megőrzésre.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

A települések épített örökségéről szólva építészként, műemlékvédelmi szakmérnökként többször találkozom olyan véleménnyel, hogy az esetlegesen nem túl jó állapotú régi épületek nem szépek. Egy épület nem pusztán attól lesz szép, hogy frissen van felújítva. Ne tévesszen meg minket, ha málló vakolatot vagy hézagos cseréptetőt látunk egy házon: ezek felújítása, cseréje sokkal egyszerűbb, mint egy új ház építése; és ha felújítunk egy régi épületet, azzal az örökségünket is ápoljuk. Éppen ezért a kézikönyv készítése során bátran választottam illusztrációnak olyan épületekről készült fotókat is, amiknek építészeti értéke kétségtelen, de jelenleg kisebb-nagyobb felújításra szorulnak.

2

BEKECS BEMUTATÁSA

Általános településkép, településkarakter

Bekecs Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a történelmi Zemplén vármegye déli részén fekszik. Az Alföld és az Északi-középhegység találkozásának vonalán helyezhető el, közelebről három kisebb tájegység – Hegyalja, Harangod vidéke és Taktaköz - peremén található település. A látóhatárt nyugaton a „megyaszói part” zárja le, északon a szerencsi, monoki erdő, keletre a szerencsi Árpád-hegy, Aranka-tető és a Fekete-hegy látszik. Dél felé a táj arculatot vált, teljesen nyílt a környék legnagyobb folyója, a Takta folyó irányába.

Keletről Szerencs, dél felől Prügy és Taktaszada, nyugatról Legyesbénye, észak felől pedig Monok községek határolják, a megyeszékhelytől, Miskolctól 32 kilométerre fekszik.

Bekecs Szerencs és Legyesbénye településekkel mára gyakorlatilag összenőtt. Magyarország helységnévtárának adatai szerint a településhez tartozott Roszmalom, Major valamint Csillagharangod tanya. A két világháború között a legyesbényei körjegyzőséghez, 1950-től pedig Szerencs Nagyközségi Tanácshoz tartozott. Közigazgatásilag önállóvá 1957-től vált Bekecs, Csillagharangod, Márcitanya, Roszmalom, Ruzsiczky-tanya valamint vasúti őrházak összevonásából. Legnagyobb tanyája Az Új Csillag tanya. A település lakosainak száma mintegy kétezer-ötszáz fő. Egykori bányáját már nem használják, felparcellázták és beépítették.

Bekecs a 37-es főútvonalról leágazó alacsonyabb rendű közúton jól megközelíthető.

Tengerszint feletti magassága 120-140 m. Északról és keletről a Szerencsi-dombság déli vonulatai, a Fuló-hegy és a Nagy-hegy dombjai közé ékelődik be, a település külterületét a Gilip-patak szeli ketté. Bár több kisebb patak található rajta, mindezek ellenére inkább száraz, vízhiányos a terület. A Nagy-hegy dombjaira felsétálva, a Monoki úton végighaladva jól látható, hogy a település a sík-és dombvidék határán kialakult, annak adottságaihoz igazodó többutcás, elágazó falu.

Bekecs görög és római katolikus templomainak látképe a Nagy-hegyről

Bekecs nevével először a százdi apátság 1067-es alapító levelében találkozunk, amiben a „terra Bekech” környékén fölfakadó sós vizekről történik említés. A víz minőségére, milyenségére utaló kifejezés nem pontos, a bekecsi illetve szerencsi gyógyvizek inkább hévizek, tehát kénes elnevezéssel illethetők. Bekecs ismert gyógyhatású fürdőhely lehetett Zemplénben. A fürdő jótékony hatást gyakorolt a köszvényesekre. Gyógyvizére fürdőházat is építettek, kemencékkel felszerelve és „diszes gyümölcsfa sorokkal ékesített sétákkal ékitve”.

A település neve a Beke személynévből eredeztethető, a Bogát-Radvány nemzetségből sarjadó Beke család származott a községből. 1405-ben a Cseleiek és Dobaiak nevével találkozunk, 1360-ban I. Lajos a birtokot a Bekecsiekkel rokon Monakyaknak adományozza. Ez időben még csak földterületként szerepel. 1405-ben az Isépiek, Cseleiek és Dobiak birtoka, de ugyanekkor a Kőszeghi család is birtokosa. 1732-ben a Szent-Miklóssy család bírta zálogjogon, de azután ismét visszakerült az Andrássyakhoz, majd gróf Andrassy Dénes hitbizományához tartozott.

A község két ízben teljesen elpusztult. Először az 1567. évi török támadáskor, ekkor pusztult helyként szerepel. Másodszer a szabadságharc idején vált lakatlan helyé, mindössze két darab ház maradt ép állapotban.

A falu lakossága hegyaljainak vallja magát, de ez sem történelmileg, sem földrajzilag sokáig nem volt egyértelmű. Hosszú évszázadok alatt alakult ki, változott meg és véglegesült a pontos, körülhatárolható terület, amit ma Tokaj-Hegyaljának nevezünk.

A Tokaji borvidék vagy más néven Tokaj-hegyaljai borvidék a világ első zárt borvidéke 1737 óta. A területet az UNESCO Világörökség Bizottsága, mint kultúrtájat 2002-ben világörökségi védelem alá helyezte. Bekecs község Hegyalja pufferzónájához, védőövezetéhez tartozik. Az 1737. évi királyi leiratban azonban még hiába keressük a község, vagy egyéb Szerencs környéki községek nevét. A hegyvidék szőlőinek újraterelése után, jelentősen kiszélesedett a borvidék, már nemcsak a „Sátorhegytől a Sátorhegyig” terjedő hegyléc alkotja – ahogy a régi mondás tartja -, hanem a tulajdonképpeni hegyaljai hegylécen kívül eső Bekecs, Szerencs, Monok, Golop, Legyesbénye, Szőlőske szőlőtermő területei is ide tartoznak. Először 1873-ban vált a borvidék részévé, majd újra az 1885-ös filoxéria járvány után sorolták a hegyaljai települések közé.

Hegyalja nemcsak földrajzi értelemben, hanem gazdasági fejlődésében is elkülönülő tájegység. A XVI. századtól gazdasági fejlődésében eltérő utat járt be a környező területekhez képest. Fejlődése a szőlő- és bortermeletésen alapult. A szőlőtermesztés nagy munkaerő igényt támaszt, nem véletlen tehát a megnövekedett népességű területen a településfejlődés.

Szerencs közelsége és későbbi összeépülése miatt történelmük és fejlődésük nem választható el egymástól.

A Hegyalján átfutó nagy jelentőségű országos főútvonal vezetett keresztül a településen, postaútvóját különösen jóként jellemezték.

A Nagy-hegy vonulataihoz igazodik Bekecs főutcája, a Honvéd utca. Kelet felé haladva az utca kettéválk, Legyesbénye felé továbbra is a főutca ívét követi. Mind kelet, mind nyugat felé haladva a központ szabálytalan vonalvezetésű, a környezethez igazodó utcáit felváltja az új településrészt merőleges utcarendszere.

Bekecs a Nagy-hegy déli lejtőjén épült többutcsás útifalu. A Nagy-hegy vonulataihoz igazodik főutcája, a Honvéd utca, ami kelet-nyugati irányban halad át a településen. A Szabadság utca becsatlakozásánál a település szerkezet beszűkül, majd kelet felé ismét kiterelvényesedik. Északon a település felkúszik a hegyoldalra, emiatt utcái keskenyek és meredek. A déli településrészt ezzel szemben szinte síknak tekinthető. Újabb építésű részein a központ szabálytalan vonalvezetésű, a környezethez igazodó utcáit felváltja a szinte teljesen derékszögű utcarendszer.

Bekecs esetében nem beszélhetünk teljességében egységes karakterról. A település történeti magjában kialakult lakóterületet a különböző korok épületei színesítik. Kevés 1920 előtt épült hagyományos falusi ház van, ezek nagy része a település központjában helyezkedik el. Az épületállomány nagy része az 1960-as évek után épült négyzetes alaprajzú, sáttetős lakóházakból, valamint az 1970-től napjainkig épült változatos megjelenésű lakóépületekből áll. Az utcakép emiatt nagyon változatos, egy utcán belül többféle tetőformájú és alaprajzú épület áll. Egységesebb utcaképet Bekecs keleti és nyugati, új építésű részein láthatunk.

A telkek általában hosszúak, keskenyek és szabályos formájúak, részben észak-déli, részben kelet-nyugati irányúak. Szabálytalan formájú tömbök a település északi részén alakultak ki. Jellegzetes beépítési mód az oldalhatáron álló, fésűs beépítés. Szabadon álló beépítéssel csak a közintézményeknél és az új építésű családi házaknál találkozunk.

Egységes településközpont nem alakult ki, a település fő intézményei a Honvéd utcában és a Béke utca északi részén állnak. A település karakterét nagyban meghatározza a domboldalban fekvő római katolikus templom valamint a vele szemben lévő görög katolikus templom, kelet felé haladva pedig az általános iskola épületegyüttese. A főutcáról közelíthető meg a falu forrása mentén létesült bekecsi fürdőkert. Sportpálya belterületen, a településközponthoz kapcsolódva létesült.

A bekecsi fürdőkert

A település déli részén a lakóépületek szomszédságában ipari jellegű épületek állnak. Ezen területek szétválasztása a későbbiekben komoly feladat.

A 37-es főút mentén állt a Régi Csillag tanya, területén épület már nem található. Szomszédságában épült meg az Új Csillag tanya, amelynek területén több száz állatot tartanak.

Az Új Csillag tanya a 37-es főút felől

Bekecs külterülete mezőgazdaságilag hasznosított. Nagy részén szántóföldi növénytermesztés történik, a település dél-keleti részén összefüggő szántók terülnek el. Szőlőterületei I. osztályúak, a Nagy-hegy domboldalain a szőlőültetvények képe meghatározó.

Bekecs látképe a Nagy-hegy szőlői közül

ÖRÖKSÉGÜNK

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Épített értékek

A településen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal megállapítása szerint az egyetlen műemlék a római katolikus templom. De nem szabad figyelmen kívül hagyni a további, építészetileg értékes épületeket sem. Ezen épületek esetében a beépítési módot, tömegét, tetőformáját, homlokzati kialakítását meg kell tartani.

Bekecs egyik legfontosabb építészeti emléke a római katolikus templom. A település főutcájáról feltároló lépcsősoron közelíthető meg, terméskővel kirakott támfal veszi körül. 1830 körül épült Nagy Boldogasszony tiszteletére, 1930-ban került átépítésre. Tornya a templom délnyugati sarkában épült.

Vele szemben helyezkedik el a település másik fontos szakrális épülete, az Istenszülő Oltalma görög katolikus templom. 1944-ben épült.

Tornya az utcáfronton található, középső ablakai hosszan elnyújtottak, a felsők boltívesek. A torony éleit, akárcsak a templom falának külső támpilléreit terméskővel díszítették.

Bekecs harmadik temploma, a református templom újabb épülete már mellékutcában helyezkedik el. Egyhajós, tetőszerkezete konkáv. A bejárat fölött fából készült, bonyolult gerendázatú esőbeálló található, melyen az építés 1992-es évszáma olvasható. A bejárat mellett egy emlékoszlop áll. A templom mögött a Sportpálya utca felé egy gazdagon díszített székelykapu nyílik. A kapu mögött egy fából készült harangláb áll.

Bekecs általános iskolája a település magjában épült meg. Később bővítették, az új szárny stílusa jelentősen eltér a régebbi épületrésztől.

Hegyalja arculatának meghatározó építészeti elemei a lyukpincék. Hangulatos pincesorok nemcsak a település határában, hanem a mellékutcákban is megtalálhatók. A pincék formailag hasonlóak, terméskőből rakott homlokzatukon vaspántos faajtó van, összképük harmonikus.

Bekecsen több, jó állapotú hagyományos népi lakóház áll ma is, több közülük az egyedi tájértéket gazdagítja. Az alábbi képeken ezekre láthatunk néhány példát.

Bekecs határában idilli, pusztai hangulatot idéző kép tárul a szemünk elé – gémeskút mellett legelésző tehenek. Több, ma is használatban lévő gémeskút van a településen, villás faáguk a külterület karakterének meghatározó eleme.

Természeti értékek

Bekecs területe műemléki történeti táj, a Tokaj-hegylajai történelmi borvidék világörökségéhez tartozik.

Bekecs történetében fontos szerepet játszik a település forrása, nevének első említése is ehhez köthető.

Kénes vizének gyógyító hatását korán felismerték, a víz felhasználására fürdő épült. Ennek maradványai még fellelhetőek, de ma új Fürdőkert várja az ide látogatókat.

A Földkertből indul a Nagy-hegyi tanösvény, ami a falu egy részén is végigvezet, fontosabb pontjai, építészeti örökségei is megtekinthetők közben. Végállomása a Nagy-hegy szőlői tövében megépült kilátó.

A bekecsi Nagy-hegy tetejéről észak felé látni a Szerencsi-dombság közeli kiemelkedéseit, illetve a Zempléni-hegység déli tömbjét. Keletre az attól jellegzetesen elkülönülő tokaji Nagy-hegyet, dél felé a Taktaköz és a Harangod síkságát, északnyugat felé a Bükk-hegységet lehet látni, így a panoráma egyedülálló.

Országos védelem alatt álló kiemelt természeti emlék a település közigazgatási területén fekvő Homok-halom.

Nagy-hegyi panoráma

A Nagy-hegy szőlői

Gilip-patak

Országos védelem alatt álló kiemelt természeti érték a Kígyós-halom, ami a település külterületének dél-nyugati határában fekszik. A község külterületén különleges madárvédelmi területek találhatóak.

Bekecs külterületének vízrajza gazdag, a Gilip-patak és a Harangod-patak folyik rajta keresztül.

Délről a Takta folyó és a Taktaközi öntöző főcsatorna határolja.

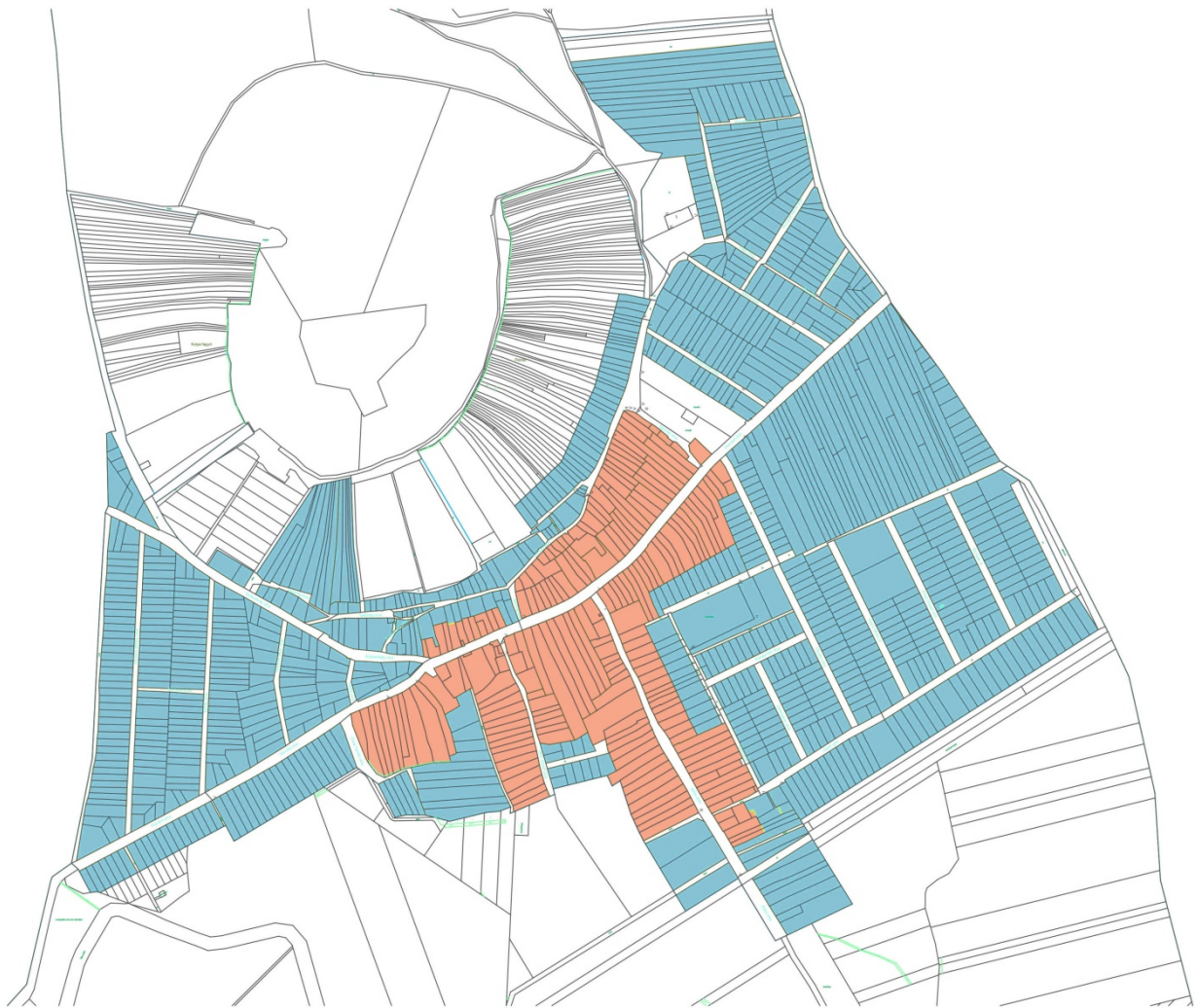
Az országos természetvédelmi oltalom alatt álló területek, a Natura 200 területek, az Országos Ökológiai Hálózat és a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete településképi szempontból meghatározó területek.

Takta-folyó

4

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

eltérő karakterű területek lehatárolása a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Beépítésre nem szánt terület

Történeti településrész

Új, átalakuló településrész

Feljárat a római katolikus templomhoz

Történeti településrész

A történeti településrész Bekecs eredeti, történelmi településmagja. A településen végighaladva szembeötlő a Honvéd utca és a Szabadság utca találkozási pontja, amely a II. katonai felmérés kataszteri térképei szerint a település határát jelentette. Vele párhuzamosan alakult ki az Igazság út. Mindkét út igazodik a Nagy-hegy domborzatához.

Bekecs legrégebbi utcái közé tartozik a Honvéd utcára merőleges Béke út is. Később beépült a főutcára szintén merőleges, a bekecsi forrás vonalát követő mai Bem József utca. A települést a falurendezés régi szokásai szerint a temető zárta le.

A településrész területén sík és lejtős részeket egyaránt találunk, a települést északról határoló Nagy-hegy domborzati viszonyai miatt déli irányba lejt. A településközpontban a telkek mérete változatos, de a hosszú és viszonylag keskeny telkek jellemzők.

Utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat csak ott érdemes építeni, ahol a környező épületek már ilyenek. A hagyományos kódisállásos bejárat megtartandó. Keresztbe beforduló belső épületszárny építése nem javasolt, ez a telket is nehezen használhatóvá teszi. A lakóépületek utcai homlokzatán egy vagy két ablak van, a falak színezésében a pasztelles, natúr színek dominálnak. Új lakóházak építésénél ezekhez érdemes idomulni, a régi épületek felújításánál az eredeti formákat javasolt megtartani, azokhoz visszatérni.

Népi jellegű lakóház

Ajánlatos a lakóház közvetlen környezetében lévő épületek tetőhajlásszögének alkalmazása. Ez a településrészen jellemzően 35-45 fokos, így nem árnyékolja sem a szomszéd, sem a saját telket. További előnye még a beépíthetőség, valamint nemcsak esztétikailag, de szerkezetileg is jól működik (nem ázik be). A magastető déli oldalára napkollektorok is kiválóan telepíthetőek, de figyeljünk arra, hogy csak az épület hátsó, az utcától távolabbi részére tegyünk ilyet. A tető héjalása jellemzően égetett cserép. Ettől eltérni a történeti településrészen nem ajánlott.

Melléképület csatlakozása a főépülethez

Falazott kerítés

Az utcai kerítések nagy része áttört, fából, fémből vagy kőből készült. Az áttört kerítés ajánlott, ami nemcsak belátást enged a magánkertek zöldfelületére, hanem levegősebbé és világosabbá teszi a kertet. A településrész jellegzetes eleme a feltehetően helyi építőkövekből rakott telekhatáron lévő kőfal. Új kerítés építésénél azonban érdemes átgondolni annak anyagát, zártságát.

Célunk a hagyományos utcakép megőrzése az eredeti építészeti elemek megtartásával, de a mai komfortigények kielégítésével. Az új épületek könnyen illeszkedhetnek a nyugodt utcaképbe, ha visszaköszönnek rajtuk a történeti településrésze jellemző építészeti jegyek.

Melléképületek oromfala padlásfeljáróval

A kertés házak elengedhetetlen eleme a megfelelő tároló, melléképület. A megfelelő alkalmazhatóság miatt ajánlatos a melléképület együtt tervezése a főépülettel. Hagyományosan két megoldás van melléképületekre. Ha a telek elég széles, akkor a különálló melléképület kerülhet a telek házzal átellenes oldalára, utcafrontra és a házzal párhuzamos gerincű tetővel. Ha a telek ezt a kialakítást nem teszi lehetővé, akkor a melléképületet a ház hátuljába, mintegy a házat folytatva kell felépíteni. Más anyaghasználattal, alacsonyabb tetőgerinccel lehet a lakóháztól megkülönböztetni, ahogy erre több régi példa is van a településen.

A történeti településrészt területi építészeti örökség védelmére javasolt területként szükséges kezelni.

Melléképületek kialakítása

Rakott kő homlokzatú pince fából készült ajtóval

Pince

A történelmi településrész arculatának egyik legfontosabb karakterformáló eleme. A település pincéinek kőből rakott homlokzata formailag hasonló. Ajánlatos követni a természetes anyaghasználatot. A pincék jellegzetes eleme a pácolt vagy festett, egyedi vasalatokkal ellátott keményfa ajtó. A pinceajtók színezésénél a földszínek alkalmazása javasolt.

Új, átalakuló településrész

Az új, átalakuló településrész területének északi része erősen lejtős, míg déli része szinte teljesen síknak tekinthető. Utcaszerkezete szabályos, a lakóterület azonos telekkiosztással rendelkezik. Az épületállomány nagyon változatos: megtalálhatóak egy és kétszintes, téglalap vagy négyzetes alaprajzú, nyereg- vagy sátozott lakóházak is. Koruk változatos, de a 20. század közepétől épült, illetve felújított épületek dominálnak.

A tömeges lakásépítés időszakában épült a település lakóépületállományának jelentős része. A különböző időszakokban különböző típusú tervek valósultak meg. A településen két jellemző típus is megjelenik. A négyzetes alaprajzú, földszintes, sátozott családi házak az ún. kockaházak, melyek szinte csak színükben vagy homlokzati díszítésükben különböznek egymástól.

Sportpálya utca

A másik típus az utcára oromfalas kialakítású lakóépület. Nyeregtetős, ami lehetőséget ad a tetőtér kialakítására. Homlokzatát úgy kell kialakítani, hogy síkjában elvéve legyenek erkélyek, loggiák, mivel ezek tradicionálisan nem részei a település építészeti hagyományának. Az ablakok elhelyezkedését és méretét úgy kell kialakítani, hogy a benapozást biztosítsák, de arányuk a ház léptékét figyelembe vegye. Tömeges megjelenésük meghatározó az utcakép szempontjából.

A területen lévő lakóépületek a történeti településrészhez hasonlóan oldalhatáros beépítésűek. A telepítés mellett a magastető olyan elem, ami minden épületre jellemző. A magastetők dőlésszöge történeti településrészhez hasonlóan 35 – 45 fok közötti. A tetőidomok, tetőformák változatosak, néha egy utcán belül is. A háztetők fedésének anyaga is kevésbé egységes, mint a történeti településrészen. Jellemző itt is a cserépfedés, de nagyon sok a műpalával fedett ház is.

A kertés házak elengedhetetlen eleme a megfelelő tároló, melléképület. A megfelelő alkalmazhatóság miatt ajánlatos a melléképület együtt tervezése a főépülettel. Tárolókat, garázsokat egyaránt találunk az utcafronton és a házak folytatásaként, oldalhatárra épülve.

A hagyományos tornác élményét fedett terasz kialakításával idézik meg és teszik az építők kellemessé és hasznossá. A fedett terasz ugyanis nyáron árnyékol, így hűvösen tartja a házat, míg télen beengedi a laposan érkező napsugarakat.

Az utcai kerítések nagy része fából vagy fémből készült. Az áttört kerítés ajánlott, ami nemcsak belátást enged a magánkertek zöldfelületére, hanem levegősebbé és világosabbá teszi a kertet. A teljesen zárt utcai kerítés erre a településrészre sem jellemző.

Az új, átalakuló településrészt általános besorolású területként szükséges kezelni.

Külterületek, beépítésre nem szánt területek

Bekecs külterületeinek túlnyomó része beépítésre nem szánt terület. A néhány kivételt a szabályozási terv tartalmazza (Régi Csillag tanya, Új Csillag tanya, Rákóczi tanya), ezeken a helyeken mezőgazdasági épületek vannak.

A tanyák, majorok a korábbi tanyás területekből jöttek létre, a korábbi katonai felméréseken is kivehetőek. Ezekből a szocializmus idején téeszek, állattenyésztő telepek lettek. Jellemzően ma is mezőgazdasággal vagy állattartással foglalkoznak rajtuk. Ma magánkézben vannak.

A Régi Csillag tanya területén jelenleg épület nem áll. Szomszédságába települt az Új Csillag tanya, ahol jelenleg sertésenyésztéssel foglalkoznak, építményeit állattartásra használják.

Gazdasági területeken a szabadon álló beépítés megengedett.

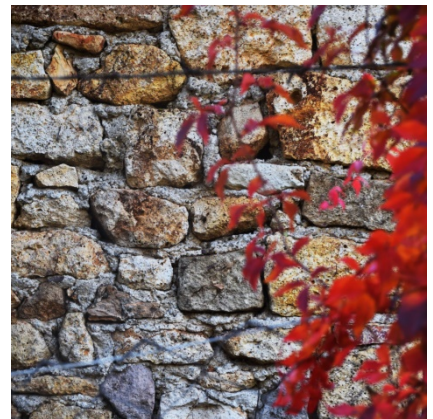

Új Csillag tanya épületei

5

AJÁNLÁSOK

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

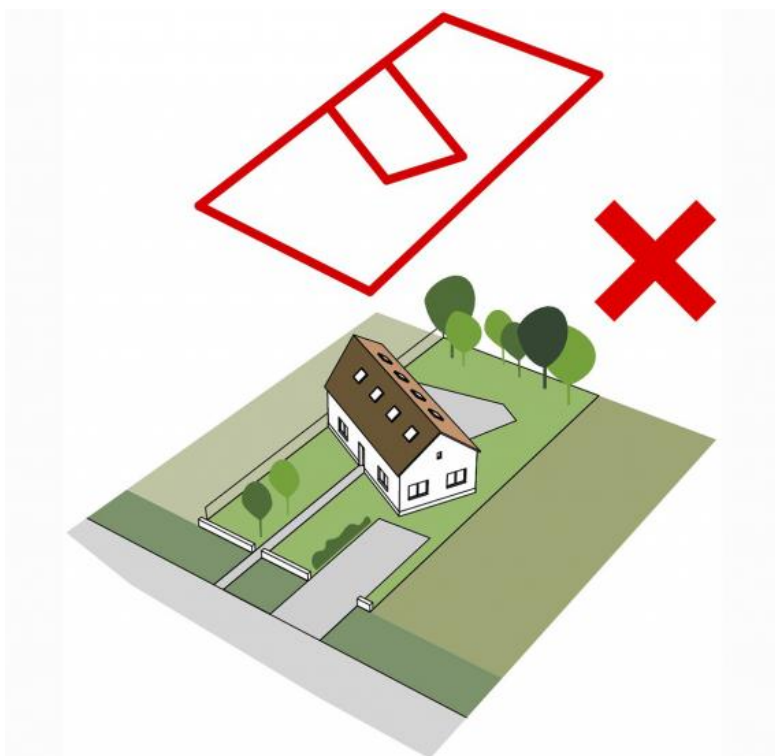

Történeti településrész

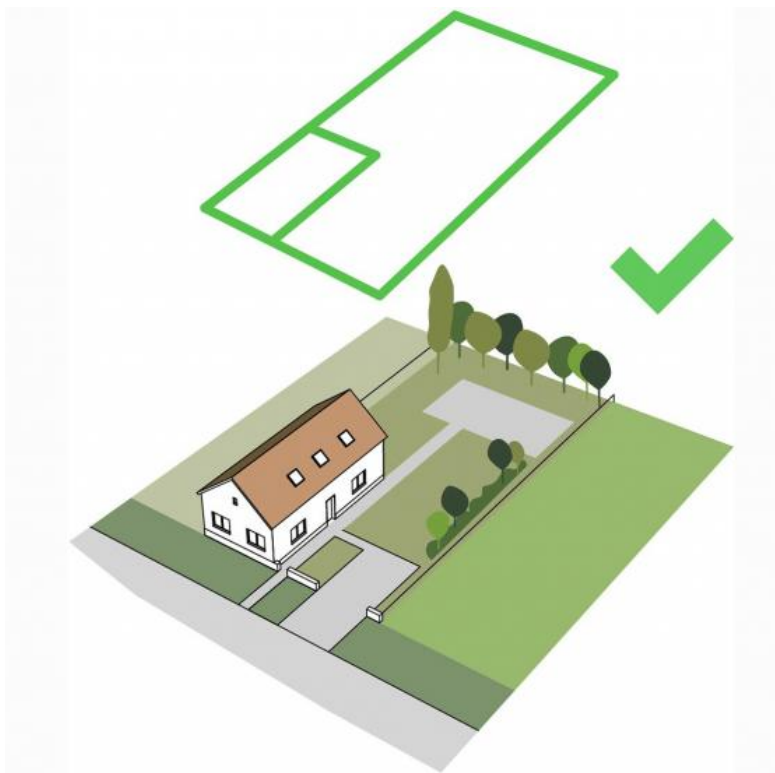
Telepítés

A település történelmi központjában a családi házak oldalhatáron állnak, az utcára merőlegesen, attól kis előkerttel elválasztva.

Az ettől való eltérés nem javasolt, a szabadonálló beépítés, a nem utcára merőlegesen elhelyezett ház és a telken nagymértékben hátrahúzott telepítés nem illeszkedik a településképhez.

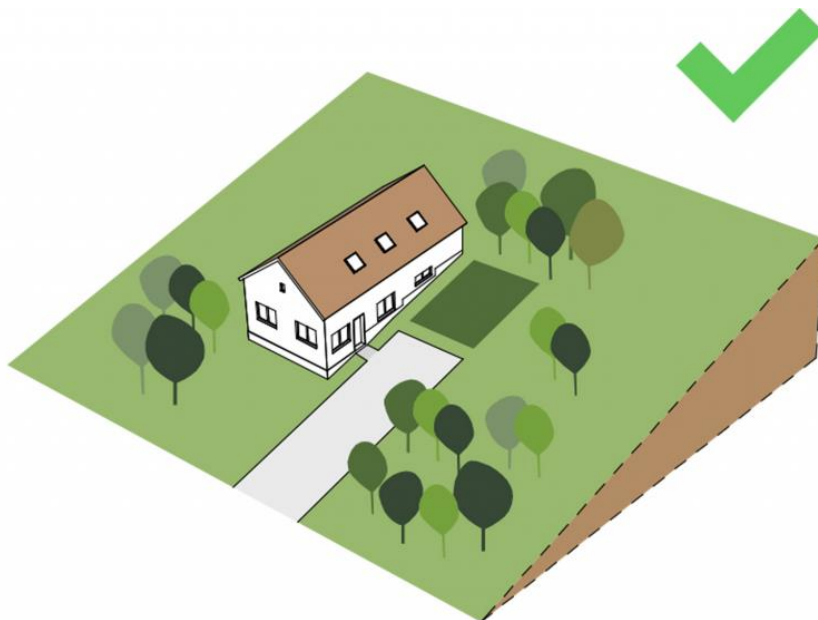
Nem ajánlott telepítés: a telken ferdén, szabálytalanul elhelyezett ház.

Ajánlott telepítés: oldalhatáron álló ház kis előkerttel.

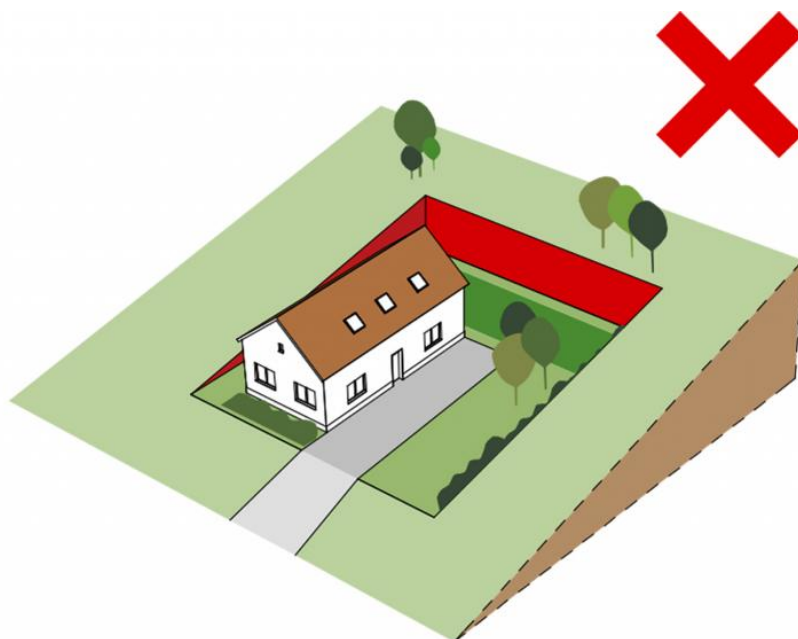
Terepalakítás

A történelmi településrész területének északi részén viszonylag sok lejtős telek helyezkedik el, ami tervezésnél kihívást jelenthet. Azonban a telek adottságaihoz igazodva a táj megváltoztatása nélkül is lehet lejtős terepre házat illeszteni. Építészeti eszközök alkalmazásával a házat igazítjuk a terephez, így a tereprendevezést a minimumra szorítható.

Egy jó példa terepalakításra. A ház megfelelő kialakításával a tereprendevezés minimalizálható.

A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka – nagy bevágások, feltöltések, támfalak létesítése – nemcsak jelentős és felesleges többletköltséggel jár, de csökkenti a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is.

Kerülendő megoldás: nagy bevágások keletkeznek. Lejtős terepen nem szabad arra törekedni, hogy a ház teljesen sík felületen álljon. Ez a megoldás hatalmas többletköltségekkel terhelné az építetőt.

Magasság

A történeti településrészen a lakóházak magassága többségében közel azonos, annak ellenére, hogy több emeletes ház is megjelent már a területén.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak környezetük magasságához kell alkalmazkodniuk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

A közel azonos magasságú házak egységes utcaképet alkotnak.

Ha a közel azonos magasságú házak közé egy jelentősen magasabb épül, megbomlik az utcakép, ami zavaró, diszsonáns eredménnyel jár.

Tetőhajlásszög

Bekecs történeti településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos, dőlészögük jellemzően 35 – 45 fok között van.

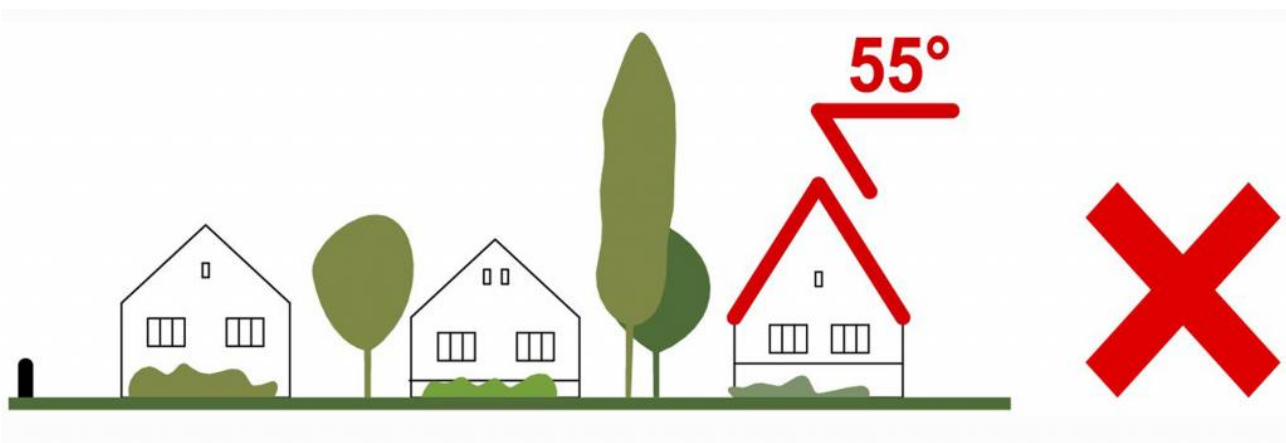
A meglévő épületek közé épülő új házaknak a környezetükben lévő tetőhajlásszöghöz kell igazodniuk. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és nem illeszkedik a történelmi településrész egységes utcaképebe, ezért kerülendő.

Ha az új épület teteje közel a meglévőkkel közel azonos dőlésszöggel épül, harmonikus utcakép alakul ki.

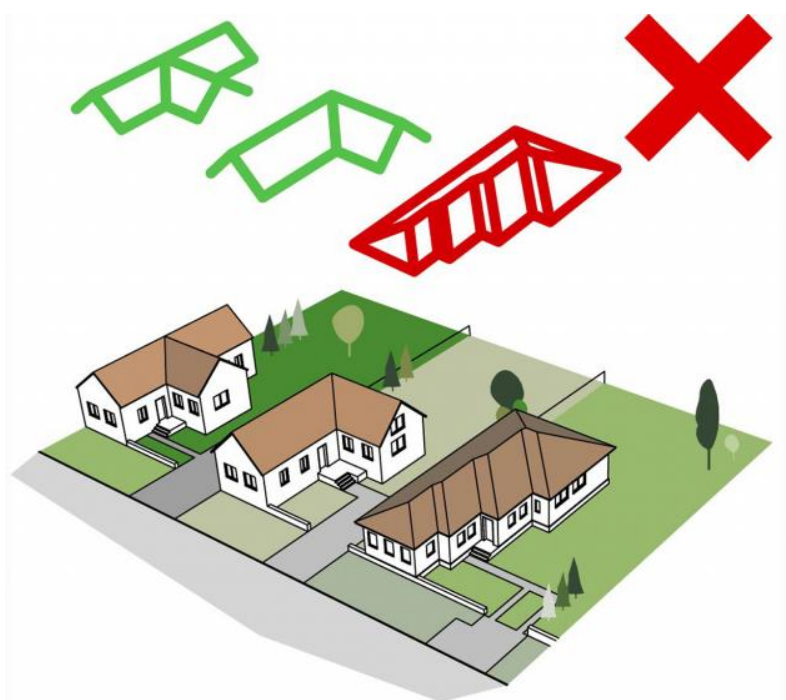
Ha egy új tető túl alacsony, azzal elüt környezetétől. Az egységes, harmonikus utcakép megbomlik.

Ugyanez igaz arra, ha egy új tető túl meredek. Ilyenkor ráadásul a szomszéd telkét is a kelleténél jobban leárnyékolja.

A helyesen megválasztott tetőforma harmonizál a környezetében lévő épületekkel.

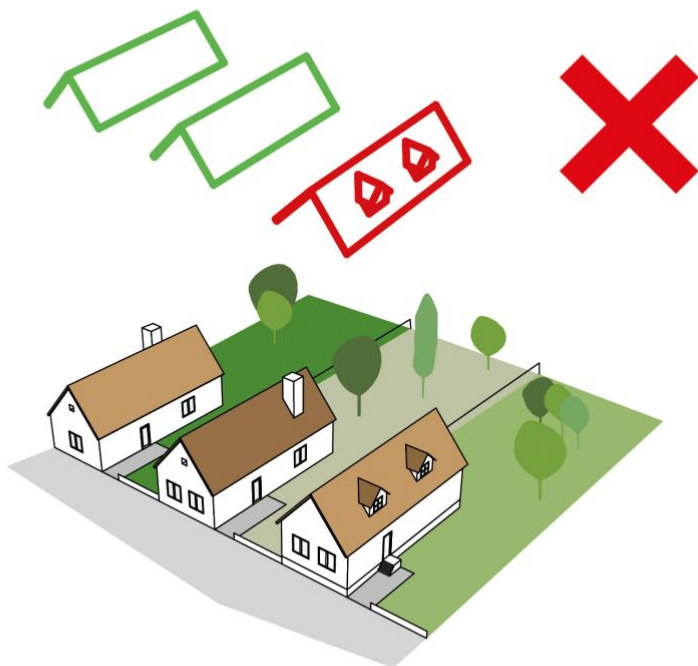
A meglévő, egyszerű, nyugodt geometriájú háztetők mellé nem szabad összetett geometriájú tetőidomot építeni.

Tetőforma

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű, többségében az utcai oromfallal rendelkező tetők és a kontyolt magastetők a jellemzőek. Új házak építésénél alkalmazkodni kell a kialakult helyzethez, a már meglévő házak kialakításához. Az egyszerű geometriájú, kevésbé tagolt tetőforma alapkövetelmény. A tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja a történeti településrész egységes utcaképét, ezért kerülendő.

Amennyiben az utcában a nyeregtetős házakból álló utcakép a jellemző, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Ha az építési telek környezetében kontyolt tetős házak vannak, az új lakóház tetőformája is ehhez igazodjon. Tetőcsere esetén a meglévővel azonos geometriájú tetőt kell visszaépíteni. Az esetleges tetőtérbeépítéseknél a bevilágítást tetősíklablakkal oldjuk meg.

Nagyméretű tetőfelépítmények („kutyaólak”) alkalmazása megbontja a tető nyugalmát és számos épületszerkezeti problémát okoz. Javasolt az égetett agyagcserép fedés, ami hozzájárul az egységes településképhez. Kerülendő a mű antikolt vagy egyéb mintázatú, nem természetes színű cserepek, vagy egyéb anyagú héjazatok alkalmazása.

A sok „kutyaól” alkalmazása nyugtalanná, rendetlenné teszi a tető megjelenését.

Utcakép a történeti településrészen

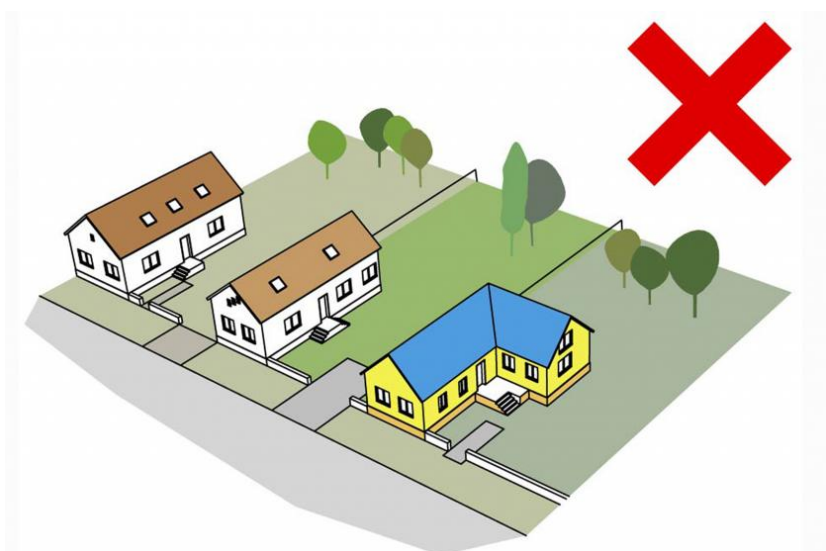

A házunk színe illeszkedjen az utca többi házának színéhez.

Színek

Bekecs történeti településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető az egységesség a hasonló anyag és színhasználat miatt. A településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott.

Rikító, élénk színek használata nem megengedett.

Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, ajánlott a visszafogott, természetes, világosabb árnyalatú föld színek használata.

Bekecs történeti településrészén alkalmazott pasztell földszínek

Tornácok

A magyar nép építészetben a hosszúházak jellegzetes eleme az udvar felé nyíló, oszlopos tornác vagy a szélesen kinyúló eresz. Ezeknek szép példái hozzátartoznak Bekecs hangulatához. A tornác nemcsak esztétikai funkciót lát el. Legfontosabb feladata, hogy átmeneti térként nyáron árnyékol, télen pedig beengedi az alacsonyan érkező napsugarakat.

Új épület tornáckialakításával tovább vihetjük e hagyományt, és erősíthetjük a település egységes arculatát és identitását. Tornác alkalmazása így új épületeken is javasolt.

Ajtók, ablakok

A történelmi településrész épületeinek homlokzatán általában egy aszimmetrikusan, vagy két szimmetrikusan elhelyezett ablak néz az utcára. A nyílások és a tömör falfelületek jellegzetes aránya, különösen az oromfalon, karakteres arcot ad a háznak. A hagyományos nyílaskialakítás jól megfigyelhető: nyújtott arányú, kétszárnyú, osztott, kapcsolt gerébtokos ablakok jellemzik a településrészt.

Nyílászárócsere esetén javasolt az eredeti nyílászárókat megtartani és korszerűsíteni. Ha a csere elkerülhetetlen, az ablakok eredeti felosztását mindenképp meg kell tartani. A régi házakba esetlegesen újonnan beépítendő ablakok a történelmi településrészen fából készüljenek.

Új házak esetében szintén az álló téglalap forma javasolt két szárnyal. Lehetőleg válasszunk fa anyagú nyílászárókat. A meglévő nyílaskeretezések megőrzendők, új épület esetében a polisztirol anyagú, a nyílást csak részben körbeölelő keretezések alkalmazása kerülendő. Ehelyett az egyszerű, teljesen körbefutó vakolatsáv ajánlott.

Érdeemes a lakóház léptékéhez illő ablakkiosztás helyreállítani, amivel az épület megjelenése megváltozik és szebben belesimul az utcaképbe.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Bekecsen a vakolt homlokzat a jellemző. A természetes, visszafogott színű falfestés és az egyszerű díszek esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületeknek. Az új épületek építésénél is javasoljuk a vakolt homlokzatkialakítást. Ennek számos előnye van: olcsó, egyszerű, könnyen karbantartható, hőszigetelésre felhordva is alkalmazható. A Hegyaljára egyébként általában jellemző kőburkolatot lakóépületeken legfeljebb lábazatokon használjunk; téglát és fát pedig csak kis felületen, díszítésként. Fém, csempe, egyéb homlokzati anyag alkalmazása nem megengedett. A manapság népszerű kőtapéta használata nem megengedett, helyette a helyi építőkövek használata ajánlatos.

A tetőhéjalásának anyaga a történeti településrészen lehetőség szerint a hagyományos cserépfedés legyen.

A népi építészetre jellemző díszített oromzat esztétikus megjelenést kölcsönözhet az épületnek, de a túldíszítést kerülni kell. Polisztirol homlokzati díszítések helyett inkább gipsz anyagúakat alkalmazzunk: ez az anyag sokkal tartósabb és szebb.

Építészeti részletek

A szépen megkomponált részletek házunk arculatát gazdagabbá, megjelenését egyedibbé tehetik. Azonban oda kell figyelni az arányokra, nem ajánlatos túlzásokba esni. Az olyan apró részletek, mint a tornác, a kerítés vagy a kert megformálása hozzájárulnak a ház dekoratív külleméhez.

A kert évszokról évszakra más képet mutat, és nemcsak hangulatteremtő lehet, de a megfelelő növények telepítése az épület árnyékolására is alkalmas. A felújított, gyakran már nem működő kutak megteremtik Bekecsen az időbeni folytonosság érzetét, és gyöngyszemekként díszítik a település utcáit.

A téglakémények kialakítása is lehetőséget ad egyedi ötletek megvalósítására, így a kémény akár a ház díszévé is válhat. A történeti településrész területén a kémények tető fölé nyúló részét minden esetben téglából kell megépíteni, ezzel is hozzájárulva a ház esztétikus megjelenéséhez.

Melléképületek

A történeti településrészen a melléképületek kétféle elhelyezése fordul elő. Ahol a telek szélessége engedi, ott a telek házzal átellenes oldalán, a főépület frontjával egy síkban, esetleg kissé hátrahúzva állnak a melléképületek. Keskenyebb telkek esetén a melléképület a ház folytatásaként épült fel. Új melléképület építéskor – amennyiben a rendezési terv megengedi – mindkét megoldást alkalmazhatjuk.

Kialakításában a melléképület, bárhova is kerüljön a telken, mindig nyeregtetős legyen, a főépület tetődőlésszögét követve. Építőanyaga lehet falazott vagy fa, fém szerkezetű melléképületek azonban nem illenek egy település belterületére.

A melléképületek a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. Homlokzatképzés kialakítása lehet a házhoz hasonlóan vakolt, azonban itt már alkalmazhatunk fát vagy téglát is.

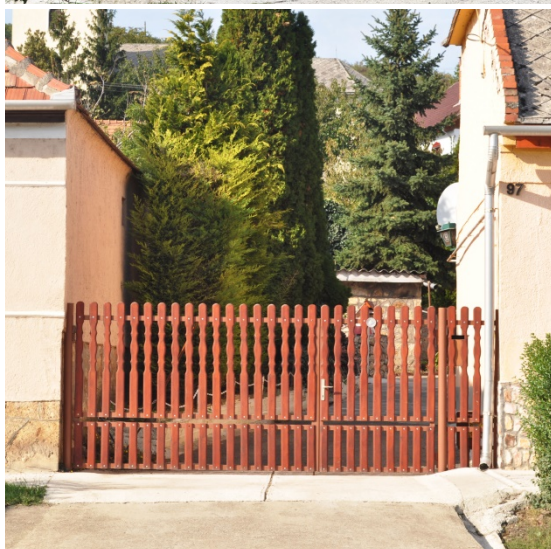
Melléképület utcafronton

Kerítések, térfalak

A házak kiegészítői, köztük a kerítések, térfalak aktívan alakítják a település hangulatát. Nemcsak térfalat, hanem kapcsolatot is teremtenek a közterületek és a magánterület között. A történeti településrész területén többféle anyagú kerítést is megfigyelhetünk. Jellemzően fa vagy kovácsoltvas kerítésekkel találkozhatunk, így jól látszódik az előkert és az épülethomlokzat teljessége.

A belátást sövény telepítésével akadályozhatjuk, ez jól véd az utca pora és a beszűrődő zaj ellen is. A kerítésoszlopok lehetnek falazottak, és készülhetnek simított betonból, fából vagy fémből is.

A történeti településrészen megfigyelhetünk számos szép, díszes, régi kovácsoltvas kerítést. Ezek megtartása, karbantartása fontos feladat. Ha fém kerítésmezők mellett döntünk, az egyszerűsége, visszafogottságra törekedjünk, így a kerítésünk nemcsak a településképbbe fog jobban illeszkedni, hanem olcsóbb lesz elkészíteni, könnyebb lesz karbantartani.

Az ipari jellegű fémrácsok, trapézlemezek alkalmazása nem megengedett. A teljesen tömör, átláthatatlan kerítések alkalmazását nem ajánljuk.

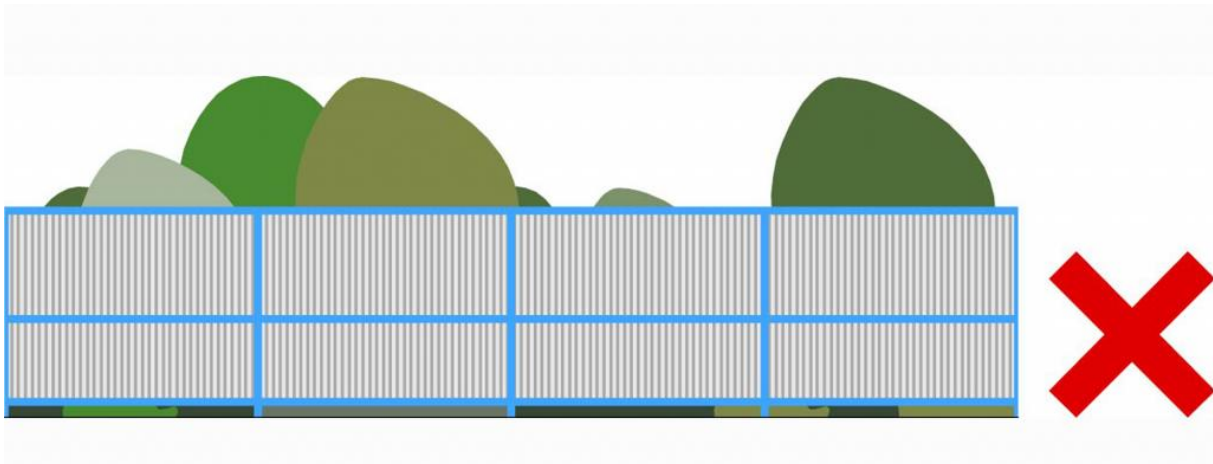
A kerítések, kapuk színére ugyanaz igaz, mint a házak színére. Kerüljük az élénk, rikító színeket. A vakolt, simított beton szerkezetek legjobb, ha szürkén maradnak.

Fa elemeknél természetes, a fához illő színeket használjunk. Fém kerítésmezőknél a vékonyabb szerkezeti vastagságok miatt elképzelhetők kicsit erősebb színek is. A kerítések kialakításánál, színezésénél is érdemes a környezetében megvalósult példák figyelembe vétele.

Udvari, hátsó kerítésnél kevésbé szigorúak a feltételek, ezek kevésbé befolyásolják az utcaképet. Itt építhetünk egyszerű dróthálót is, vagy lécezett kerítést.

Sövény alkalmazásával a nem kívánt átlátásokat is ki lehet küszöbölni.

Ipari jellegű fémkerítés alkalmazása a település belterületén nem megengedett.

Fém- vagy fabetétes, pillérekkel ellátott kerítés megfelelő választás.

Telkek oldalán, hátuljában az átlátást sövény telepítésével lehet megakadályozni, amennyiben szükséges.

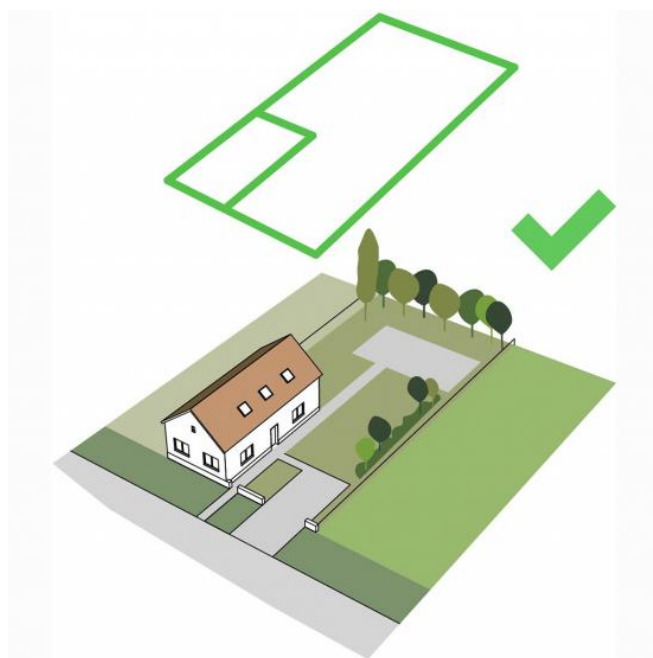
Új, átalakuló településrész

Az új, átalakuló településrészre kevésbé jellemző az építészeti egységesség, ezért az ajánlások is sokkal általánosabbak, mint a történeti településrészen. Ennek ellenére ezen a településrészen is érdemes a történeti településrésze jellemző elemek felhasználása, segítve az egységesebb településképp kialakítását.

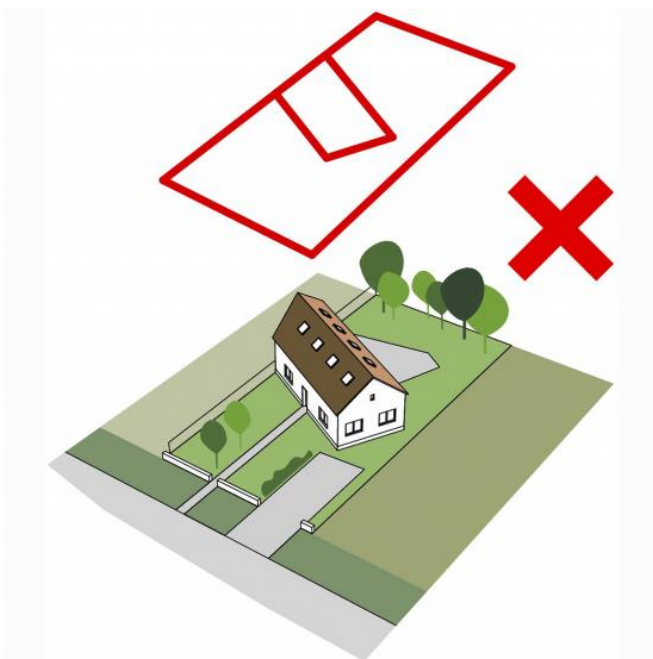
Telepítés

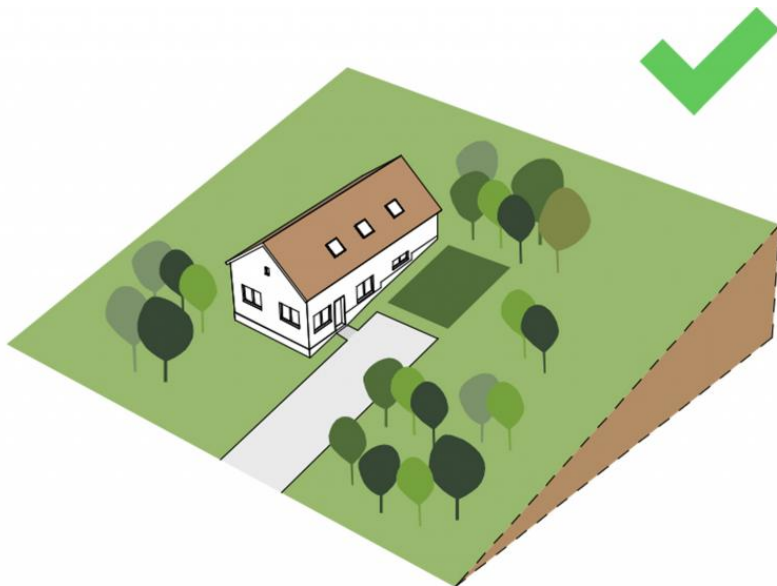
A telkek a történeti településrészhez hasonlóan keskenyek és hosszúak, de kiosztásuk szabályosabb. A lakóépületek ezen a településrészen is oldalhatáron állnak, kis előkerttel. Új épületek telepítésénél is ezt kell követni, nem javasolt a szabadonálló beépítés, a nem utcára merőlegesen elhelyezett ház és a telken nagymértékben hátrahúzott telepítés sem illeszkedik a településképpbe.

Ajánlott telepítés: oldalhatáron álló ház kis előkerttel.

Nem ajánlott telepítés: a telken ferdén, szabálytalanul elhelyezett ház.

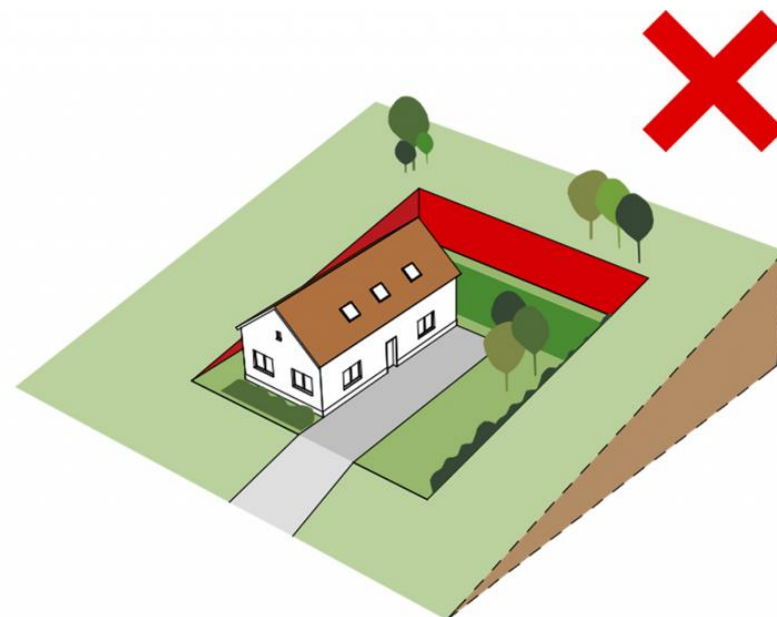

Egy jó példa terepalakításra. A ház megfelelő kialakításával a tereprendezés minimalizálható.

Terepalakítás

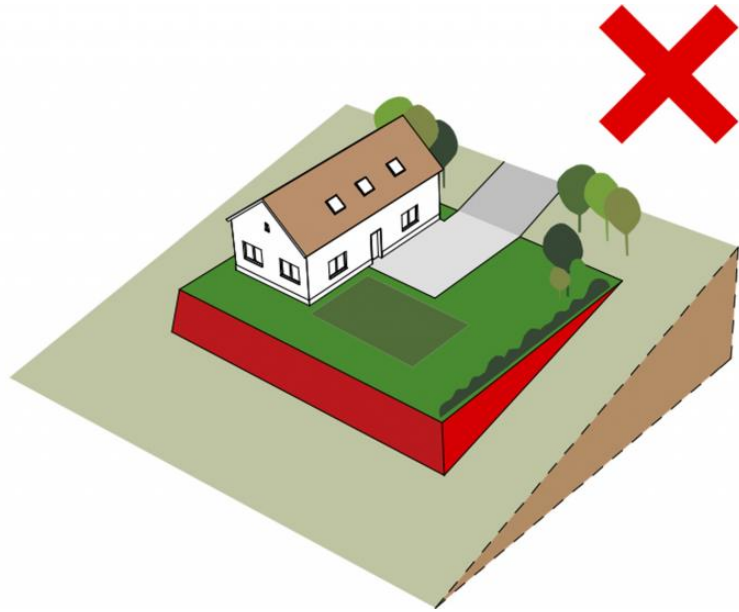
Az új, átalakuló településrész északi területén a telkek lejtősek, így a terepalakítás megoldása izgalmas feladatot jelenhet. Fontos itt is az adottságokhoz való alkalmazkodás. Építészeti eszközök alkalmazásával a házat igazítjuk a terephez, így a tereprendezést a minimumra szorítható..

Kerülendő megoldás: nagy bevágások keletkeznek. Lejtős terepen nem szabad arra törekedni, hogy a ház teljesen sík felületen álljon. Ez a megoldás hatalmas többletköltségekkel terhelné az építettőt.

A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka - nagy bevágások, feltöltések, támfalak - nemcsak jelentős és felesleges többletköltséggel jár, de csökkenti a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is.

Kerülendő megoldás: nagy támfalak keletkeznek. Lejtős terepen nem szabad arra törekedni, hogy a ház teljesen sík felületen álljon. Ez a megoldás hatalmas többletköltségekkel terhelné az építtetőt.

Bekecs utcái az északi településérszen erősen lejtnek.

Magasság

Az új, átalakuló településrész némely utcájára jellemzőek az emeletes házak, de az egymás mellett lévő lakóházak magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak környezetük magasságához kell alkalmazkodniuk.

A közel azonos magasságú házak egységes utcaképet alkotnak.

Ha a közel azonos magasságú házak közé egy jelentősen különböző magasságú épül, megbomlik az utcakép, ami zavaró, disszonáns eredménnyel jár.

Tetőhajlásszög

Az új, átalakuló településrészen is a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos, dőlésszögük jellemzően 35-45 fok között van. A meglévő épületek közé épülő új házaknak a környezetükben lévő tetőhajlásszöghöz kell igazodniuk. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszög idegenül hat és nem illeszkedik a történelmi településrész egységes utcaképebe, ezért kerülendő.

Ha az új épület teteje közel a meglévőkkel közel azonos dőlésszöggel épül, harmonikus utcakép alakul ki.

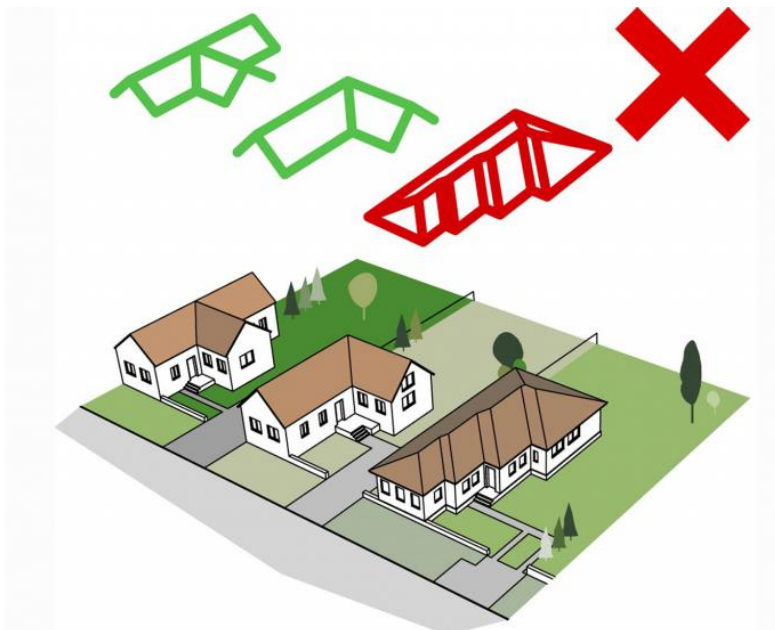

Ha egy új tető túl alacsony, azzal elüt környezetétől. Az egységes, harmonikus utcakép megbomlik.

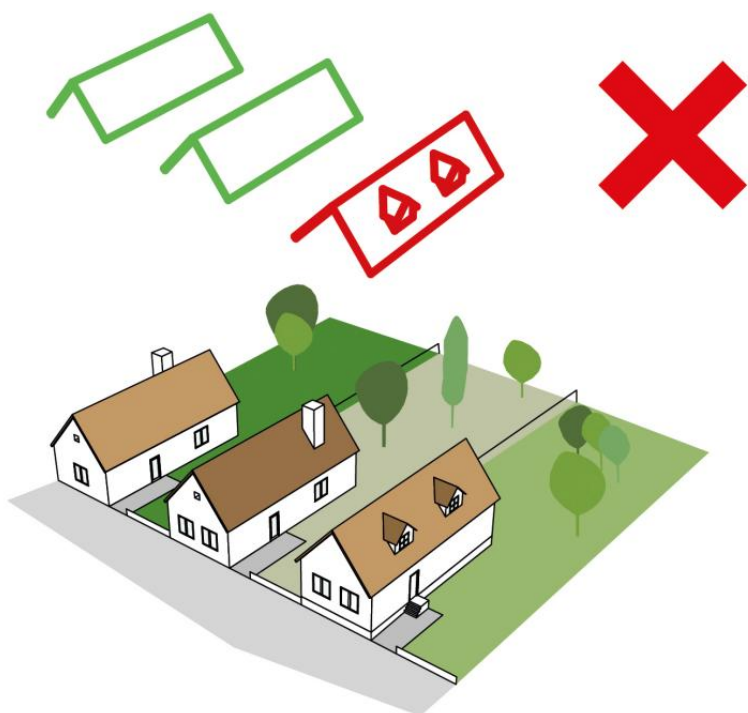

Ugyanez igaz arra, ha egy új tető túl meredek. Ilyenkor ráadásul a szomszéd telkét is a kelleténél jobban leárnyékolja.

8,3

A meglévő, egyszerű, nyugodt geometriájú háztetők mellé nem szabad összetett geometriájú tetőidomot építeni.

A sok „kutyaól” alkalmazása nyugtalanná, rendtelenné teszi a tető megjelenését.

Tetőforma

Jellemző a házformától függően a sátoztető, a kontyolt tető vagy a csonkakonty, esetleg az utcai oromfallal rendelkező tetők kialakítása. Ennek megfelelően az utcai épületszárnyat formájától függően vagy sátoztetővel, vagy utcával párhuzamos, rövid gerincű nyeregtetővel javasolt lefedni.

Új házak építésénél alkalmazkodni kell a kialakult helyzethez. Az új, átalakuló településrész esetében is alapvető szempont az egyszerű geometriájú, kevésbé tagolt tetőforma. A tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja az egységes utcaképet, ezért kerülendő.

Amennyiben az utcában a nyeregtetős házakból álló utcakép a jellemző, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Ha az építési telek környezetében kontyolt tetős házak vannak, az új lakóház tetőformája is ehhez igazodjon.

Az esetleges tetőtérbeépítéseknel a bevilágítást tetősíkkablakkal oldjuk meg. Nagyméretű tetőfelépítmények („kutyaólak”) alkalmazása megbontja a tető nyugalalmát és számos épületszerkezeti problémát okoz. Ezen a településrészen is javasolt az égetett agyagcserép fedés, amely hozzájárul az egységes településképhez. Indokolt esetben elképzelhető a betoncserép, a korcolt fémlemez, a műpala vagy a bitumenes zsindely alkalmazása. Hullámpala alkalmazása nem megengedett.

Ha az utcában zömmel sátoztetős házak vannak, az új ház is legyen sátoztetős.

A Muskátli utca házai

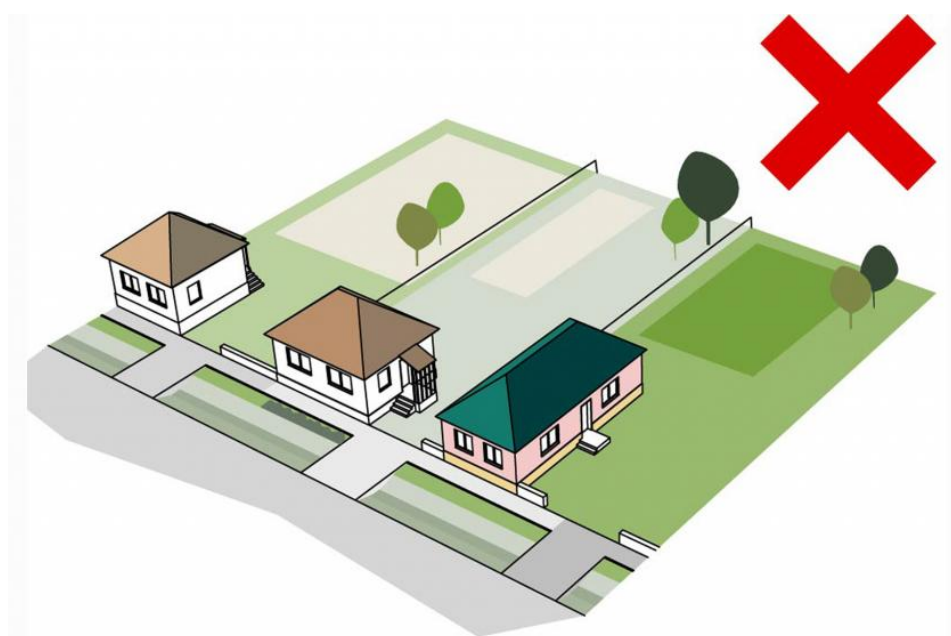

A házunk színe illeszkedjen az utca többi házának színéhez.

Színek

Bekecs épületeinek színvilága változatos, mégis megfigyelhető az egységesség a hasonló anyag és színhasználat miatt. A településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott.

Rikító, élénk színek használata nem megengedett.

Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, ajánlott a visszafogott, természetes, világosabb árnyalatú föld színek használata. Érdeemes a történeti településrészen lévő régi lakóházak színvilágát példának venni, és ahhoz idomulni.

Bekecs új, átalakuló településrészén alkalmazott pasztell földszínek

Teraszok

A történeti településrészre jellemző tornácok modern megfelelői, a teraszok megtalálhatóak az új, átalakuló településrész épületeinél is. Hasonlóan elődeikhez, átmeneti térként kapcsolatot teremtenek a kert és a ház között. A tornác vagy terasz építése rengeteg előnye miatt ajánlott. A terasz akkor működik a legjobban, ha a nappalihoz vagy az étkezőhöz csatlakozik. Kialakítása lehet fából vagy téglából.

A fémszerkezetű teraszok kevésbé illenek a lakóépületekhez. A teraszok teteje lehet egészen kis dőlésű, korcolt fémlemezzel vagy bitumenes zsindegyel fedett. Pergolák, árnyékolók használata is ajánlott a kerti homlokzatokhoz csatlakozva.

Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. Az új, átalakuló településrészben az ajtók, ablakok formája kevésbé egységes, mint a történeti településrészben. Az általános nyílászárókialakítást a nyújtott arányú, egyenes szemöldökű ablakok jelentik. Körablakok, íves vagy ferde záródású ablakok nem illenek a településképbé.

Javasolt az új, átalakuló településrészben is a többszárnyú ablakok használata, főleg az utcai homlokzaton, de nem tiltott az egyszárnyú ablak sem. A fém(utánzatú) osztópálcák alkalmazását kerülnünk, ahogy a nem sík, foncsorozott üvegezést is.

Ajánlott itt is a fa nyílászárók alkalmazása, elsősorban az utcai homlokzatokon. A műanyag nyílászáró megengedett, de alacsonyabb árfekvése ellenében minőségében és hangulatában is sokkal rosszabb, mint egy fából készült. A nyílászáró javasolt színei az egyszerű, halvány, tört színárnyalatok.

Az új, átalakuló településrész területén is kerülendő a polisztirol anyagú, a nyílást csak részben körbeölelő keretezések alkalmazása. Ehelyett az egyszerű, teljesen körbefutó vakolatsáv ajánlott.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Bekecsen a vakolt homlokzat a jellemző. A természetes, visszafogott színű falfestés és az egyszerű díszek esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek. Az új épületek építésénél is javasoljuk a vakolt homlokzatkialakítást. Ennek számos előnye van: olcsó, egyszerű, könnyen karbantartható, hőszigetelésre felhordva is alkalmazható.

Az új, átalakuló településrészen díszítésnek lehet kő, téglá, faburkolatot használni, azonban a teljes ház beburkolása nem javasolt. Fém, csempe, egyéb homlokzati anyag alkalmazása nem megengedett. Ezen a területen is kerülendő a kőtapéta használata.

Tetőhájalásnál ajánlott a hagyományos cserép használata, de megengedett más (pl. pala) héjalás használata is.

A 60-as, 70-es évek magyarországi vidéki építészetének egy sajátos jelensége a geometrikus vakolatdíszek alkalmazása. Az új, átalakuló településrészen sétálva számos szép vakolatdíszes homlokzatot megfigyelhetünk. Ezek megtartása javasolt, és ezek mintájára, kellő körültekintéssel új épületeken is lehet hasonlókat létrehozni, a túldíszítést viszont kerülni kell.

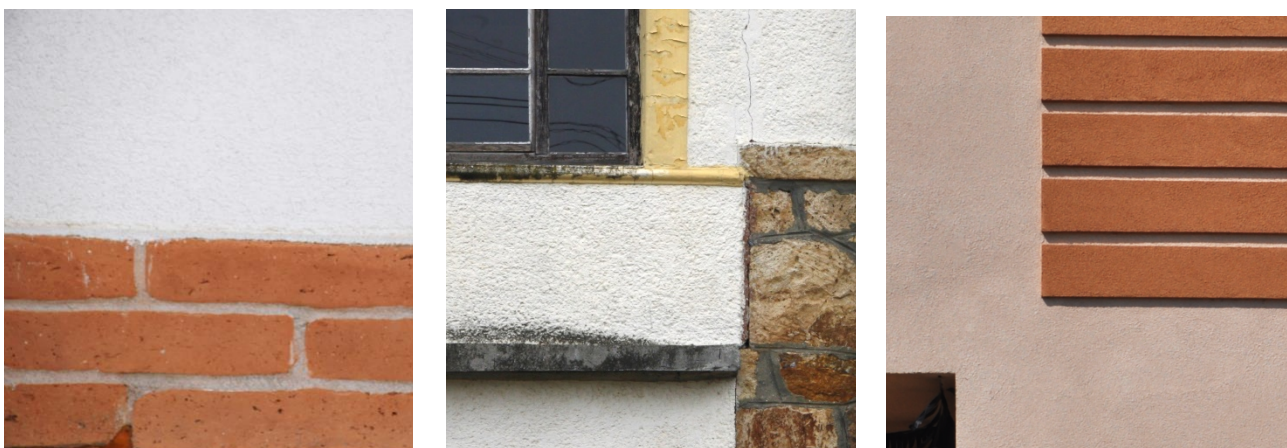

Homlokzat geometriai díszítése

Építészeti részletek

A részletekre az új, átalakuló településrészen ugyanúgy oda kell figyelni, ahogy a történeti településrészen. A szépen megkomponált részletek házunk arculatát megjelenését egyedibbé tehetik. Azonban oda kell figyelni az arányokra, nem ajánlatos túlzásokba esni. Az olyan apró részletekkel, mint a tornác, a kerítés vagy a kert megformálása hozzájárulhatunk a ház dekoratív külleméhez.

A kert évszokról évszakra más képet mutat, és nemcsak hangulatteremtő lehet, de a megfelelő növények telepítése az épület árnyékolására is alkalmas. A téglakémények kialakítása is lehetőséget ad egyedi ötletek megvalósítására, így a kémény akár a ház díszévé is válhat. Az új, átalakuló településrész területén is minden esetben téglából kell megépíteni a kémények tető fölé nyúló, ezzel is hozzájárulva a ház esztétikus megjelenéséhez.

Különböző anyagok és mintázatok használata a homlokzatokon

Melléképületek

Ha a telek adottságai engedik, a melléképület a telek házzal átellenes oldalán, az utcafronttól hátrahúzva álljon. Keskenyebb telkek esetén a melléképület a ház folytatásaként épüljön fel.

Kialakításában a melléképület, bárhova is kerüljön a telken, mindig nyeregtetős legyen, a főépület tetődőlésszögét követve. Rejtett helyen lévő, utcáról nem látható melléképületek esetében azonban elképzelhető a lapostető vagy az alacsony dőlésű félnyeregtető is.

Építőanyaga lehet falazott vagy fa, fém szerkezetű melléképületek azonban nem illenek egy település belterületére. A melléképületek a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. Homlokzatképzés kialakítása lehet a házhoz hasonlóan vakolt, azonban itt már alkalmazhatunk fát vagy téglát is.

Garázs kialakítása az épület mellett, hátrahúzva

A garázsok elhelyezése elsősorban az épület tömegében történjen, rejtve az épület mögött. Ha egybeépítjük a házzal, javasolt a ház mögött, oldalhatáron megépíteni. A garázst utcafrontra építeni nem szerencsés, ezzel a ház legértékesebb részét áldozzuk fel, a házunk arcát jelentő utcai homlokzatot rontjuk el a nagyméretű garázskapuval.

Kerítések, térfalak

Az új, átalakuló településrész területén is hasonló kerítéseket figyelhetünk meg, mint a történeti településrész területén. Jellemzően fa vagy kovácsoltvas kerítésekkel találkozhatunk, így jól látszódik az előkert és az épülethomlokzat teljessége.

A belátást sövény telepítésével akadályozhatjuk, ez jól véd az utca pora és a beszűrődő zaj ellen is. Az új, átalakuló településrészen javasolt az egyszerű, simított beton lábazat alkalmazása. Fűrészelt kőburkolatú kerítéslábazat építése nem ajánlott. A kerítésoszlopok lehetnek falazottak, és készülhetnek simított betonból, fából vagy fémből is.

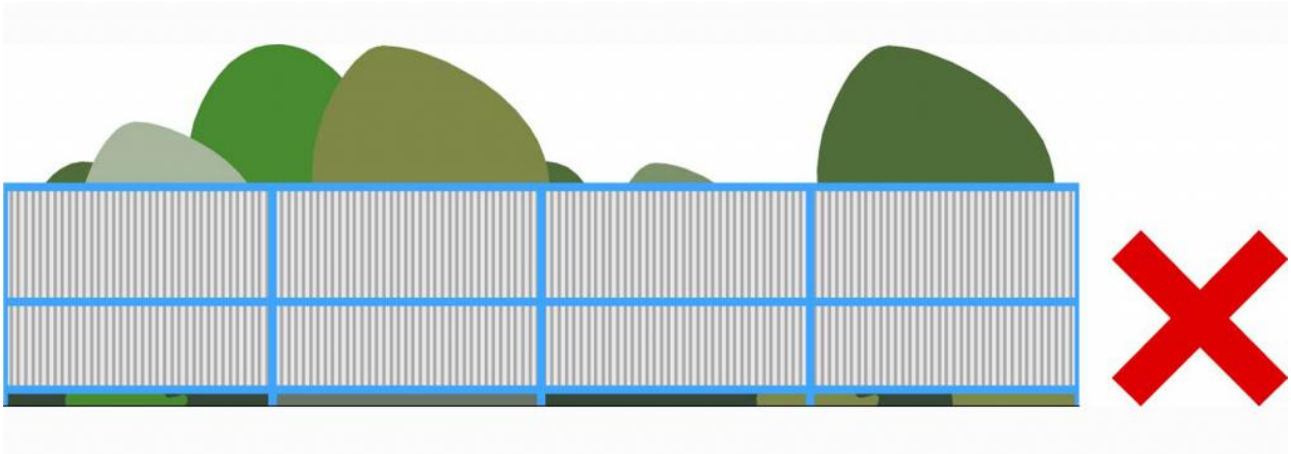
Ha fém kerítésmezők mellett döntünk, az egyszerűségre, visszafogottságra törekedjünk, így a kerítésünk nemcsak a településképbe fog jobban illeszkedni, hanem olcsóbb lesz elkészíteni, könnyebb lesz karbantartani. Az ipari jellegű fémrácsok, trapézlemezek alkalmazása nem megengedett. A teljesen tömör, átláthatatlan kerítések kerülendők.

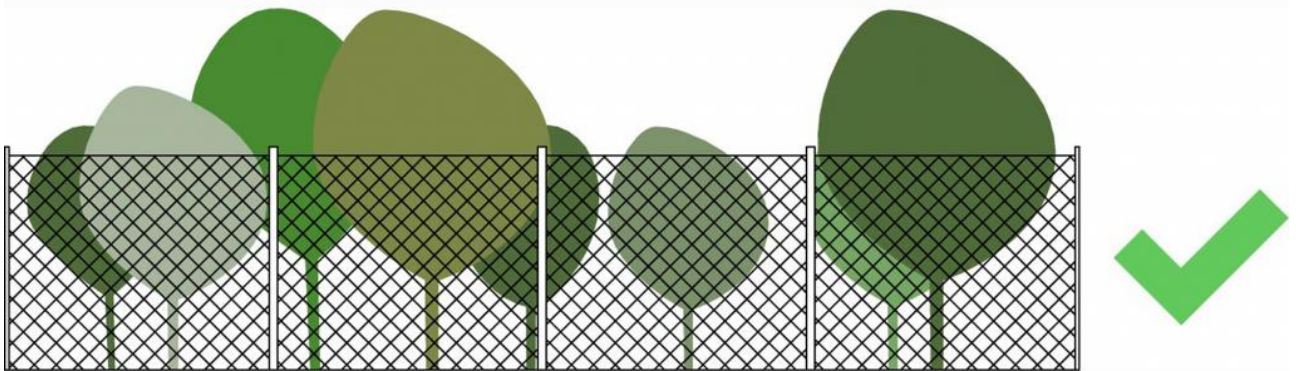
A kerítések, kapuk színére ugyanaz igaz, mint a házak színére. Kerüljük az élénk, rikító színeket. A vakolt, simított beton szerkezetek legjobb, ha szürkén maradnak. Fa elemeknél természetes, a fához illő színeket használjunk. Fém kerítésmezőknél a vékonyabb szerkezeti vastagságok miatt elképzelhetők kicsit erősebb színek is. A kerítések kialakításánál, színezésénél is érdemes a környezetében megvalósult példák figyelembe vétele.

Udvari, hátsó kerítésnél kevésbé szigorúak a feltételek, ezek kevésbé befolyásolják az utcaképet. Itt építhetünk egyszerű dróthálót is, vagy lécezett kerítést. A településrésze jellemző az oldalhatáron lévő tömör, falazott kőkerítés. Sövény alkalmazásával a nem kívánt átlátásokat is ki lehet küszöbölni.

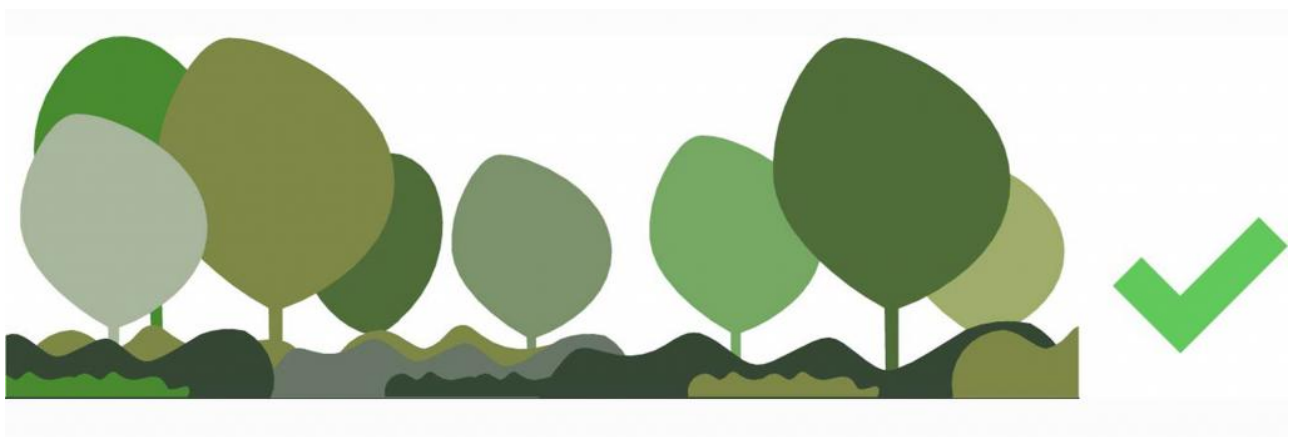

Ipari jellegű fémkerítés alkalmazása a település belterületén nem megengedett.

Oldalra, hátra egyszerű fémhálót is telepíthetünk, amit aztán növényvel lehet futtatni.

Telkek oldalán, hátuljában az átlátást sövény telepítésével lehet megakadályozni, amennyiben szükséges.

A gondozott kert hozzájárul a rendezett településképhez, ahogy erre Bekecs területén szép példákat is látunk. A történeti településrész és az új, átalakuló településrész területén a beépítés mód hasonló, így mindkét falurészen az oldalhatárra telepítés miatt kis előkert és nagyobb hátsókert alakult ki. A külső szemlélő az elő-és az oldalkertet látja, így annak díszítő szerepe előtérbe kerül.

Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fászszerű növényzet megóvására, hiszen kifejlődésükhöz több évre, évtizedre van szükség.

Gondozott előkertünkben nemcsak saját magunk, hanem az arra tévedők is gyönyörködhetnek; jó benyomást kelthetünk, és nem utolsó sorban hozzájárulunk utcánk, településünk szép arcúlatához. Érdeemes olyan fajokat telepíteni, amelyek virágukkal, levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetik udvarunkat.

A kert egyes részeit alacsonyabb, magasabb növényfalakkal választhatjuk el. Az előkertbe legfeljebb 1,20 m magas cserjék és lágyszárúak telepítése javasolt. Sövények közül a lombhullatókat részesítsük előnyben, magasságuk ne érje el az 1,50 m magasságot.

Az előkertben gazdag forma- és színvilágú növényeket ültessünk. Bátran alkalmazzunk színes virágú évelőket, egynyári virágokat. A fák közül leginkább a közepes méretű, laza ágállású fajokat válasszuk. Mértékkel használjunk tömör, sötét lombú növényeket. Az előkert a ház közelsége miatt többnyire igen száraz, melyet a kerttervezés során, a növények kiválasztásánál figyelembe kell venni.

Tornác befuttatása növényekkel

A növényfajok megválasztása nagymértékben járulhat hozzá a település, településrészek karakteréhez. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszuk. A növények kiválasztását meghatározza a hely, ahova ültetjük. Figyeljük meg, mely növények érzik jól magunkat évek óta a környező kertekben, vagy kérjük szakember segítségét.

Bekecsen több utcában betekintést nyerünk a hátsó kertekbe is. A hátsó kertet nemcsak pihenésre használhatjuk, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termesztünk bennük.

A kertek, udvarok nagymértékű burkolása nem előnyös, ugyanis a burkolt felületek nyáron magukba szívják a meleget, nagy esőzésnél nem tudják elnyelni a vizet, megáll rajtuk a por. Ahol mégis elengedhetetlen a talaj leburkolása, ott válasszunk természetes anyagú, vízáteresztő burkolatot.

Bekecsen az előkertekbe és az oldalkertekbe az alábbi, őshonos vagy a területre jellemző növényfajokat javasolt telepíteni:

- Évelők 35 cm alatt
 - *Aquilegia flabellata* – Harangláb
 - *Dianthus barbatus nanus* Midget - Törökszegfű
 - *Narcissus Tete-a-Tete* – Nárcisz
 - *Viola x wittrockiana* – hibrid árvácskák (áttelelő egyéves vagy kétéves)
- Évelők 35-90 cm között
 - *Aster amellus* Rudolph Goethe - Csillagőszirózsa
 - *Aquilegia alpina* - Havasi harangláb

- Aquilegia Flabellata Pink-white – Harangláb
- Bergenia cordifolia - Szívlevelű bőrlevél
- Bergenia Rotblum – Bőrlevél
- Iris germanica – Nőszirm (zöld és tarka levelű változata)
- Oenothera perennis - Ligetszépe
- Paeonia lactiflora – Illatos bazsarózsa, pünkösdirózsa
- Évelők 90-160 cm között
 - Delphinium mix – Kerti szarkaláb
 - Digitalis purpurea – Gyűszűvirág
 - Hemerocallis fulva Kwanso - Sásliliom
 - Yucca filamentosa – Pálmaliliom
 - Páfrányok
- Dryopteris filix-mas - Erdei pajzsika
- Dryopteris filix-femina – Erdei pajzsika
 - Árnyékliliomok
- Hosta Birchwood Parky's Gold – Világoszöld levelű, aranysárga szegéllyel
- Hosta Blue Cadet – kékeszöld levelű
- Cserjék
 - Cornus sanguinea – Veresgyűrűsom
 - Cornus mas - Húsos som
 - Deutzia scabra – Gyöngyvirágcserje
 - Deutzia 'Kalmiflora' – Teltvirágú gyöngyvirágcserje
 - Forsythia × intermedia – Aranyvessző, aranyfa
 - Kerria japonica 'Plenifera' – Boglárkacserje
 - Phyladelphus coronarius – Jezsámen
 - Phyladelphus virginialis 'Schneestrum' – Teltvirágú jezsámen
 - Physocarpus opulifolius 'Dart's Gold' - Hólyagvessző
 - Symphoricarphus albus – Fehér hóbogyó

- Syringa 'Andreutzen' – Kerti orgona
- Syringa vulgaris – Kerti orgona
- Syringa vulg. 'Katherine Havemeyer' – levendulakék telvirágú orgona
- Syringa vulg. 'Andenken' – lila telvirágú orgona
- Weigela florida – Rózsálc
- Hydrangea macrophylla - Kertihortenzia
- Rosa sp - bokorrózsa
- Kúszócserjék
 - Hedera sp. – Borostyán változatok
 - Lonicera japonica 'Halliana' – japánlenc
 - Parthenocissus quinquefolia – Ötlevélkéjú vadszőlő
 - Parthenocissus tricuspidata – Ujjas vadszőlő, tapadókorongos vadszőlő
 - Wisteria sinensis – Lilaakác
 - Wisteria sinensis Floribunda 'Violacea Plena' – Telvirágú lilaakác
- Dísfák
 - Acer campestre – Mezei juhar
 - Aesculus hippocastanum - Vadgesztenye
 - Alnus glutinosa – Enyves éger
 - Betula pendula – Nyírfa
 - Carpinus betulus - Gyertyán
 - Castanea sativa – Szelídgesztenye
 - Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet' – Telvirágú galagonya, díszgalagonya
 - Crataegus monogyna - Egybibés galagonya
 - Malus baccata 'Liset' – Díszalma
 - Malus 'Brandy Wine' – Díszalma
 - Morus nigra - Fekete eperfa
 - Sorbus aria – Lisztes berkenye

- Sorbus aucuparia – Madárberkenye
- Sorbus aucuparia 'Cardinal Royal' – Tűzpiros termésű berkenye
- Tilia cordata - Kislevelű hárs
- Tilia platyphyllos – Nagylevelű hárs

A hátsókeretekben, haszonkeretekben az alábbi növények a javasoltak:

- Vitis vinifera – szőlő (tőkésen vagy lugasra futtatva)
- Juglans regia –dió (papírhéjú illetve egyéb hagyományos fajták)
- Prunus – szilva (Besztercei, nemtudom szilva, fehér-zöld ringlő, Duránci, veres szilva illetve egyéb hagyományos fajták).
- Malus – alma (Húsvéti rozsmaring, Batul, Asztraháni piros, Csörgőalma, Jonatán, illetve egyéb hagyományos fajták)
- Pyrus – körte (Vilmos körte, Vérbélü v. piros belü körte, Hardy vajkörte, árpával érő, mézkörte, Búzás körte, illetve egyéb hagyományos fajták)
- Kajszi (Ceglédi óriás, Magyar kajszi)
- Cydonia oblonga – Birsalma
- Morus nigra - Fekete eperfa
- Mespilus – Naspolya
- Ribes uva-crispa - Egres
- Ribes sp. - Ribizke (fehér, vörös, fekete gyümölcsű)

Bekecs területén a növények telepítésekor az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság előírásait is figyelembe kell venni. Ezek rendelkeznek arról, hogy melyek a tiltott invazív fajok, listájukat a településképi rendelet mellékletében lehet megtekinteni.

Közterületek településképi útmutatója

Egy laikus szemlélő a települést nemcsak az épületek és a kertek állapota alapján ítéli meg, hanem a közterületek minősége is jelentős szerepet játszik a településképi kialakításában. Hiába lennének igényesen megtervezett és kivitelezett épületek, ha az utca rendezetlen, szemetes. Így a közterületek harmonikus kialakítása elsődleges feladat.

Bekecs közterületei ennek a szempontnak hiánytalanul megfelelnek, fenntartásuk megfelelő.

A település vonalas elemei vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Kiemelt figyelmet kell fordítani az infrastruktúrahálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is.

Szabadság utca

Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki.

A Honvéd utcának kétoldali padkája és kétoldali, burkolt csapadékvíz-elvezető árka van. A főutca széles, a kerékpárút már megvalósult. A település utcái mentén mindenhol kitakarított árok található.

A középületek előtt térkövezéssel a parkolás biztosítva van.

A Szabadság és Honvéd utca találkozása

A víz környezetünk egyik leglátványosabb eleme, ugyanakkor a kellemes közérzet biztosításának alapja. Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához.

Az árkokat átszelő gépkocsibehajtók a település karakteres elemei. Egységes kialakításuk fontos.

Bekecsen a telepített növények mellett sok helyen lehet találkozni virágállványokkal, virágládákkal. Ezeknek a folyamatos karbantartása fontos, kiemelt feladat.

A Szerencsi utca mellett kanyargó árok

A település könnyen körbejárható, szinte minden utcájában járda kiépítésre került, nagy részén a burkolat fel lett újítva.

Ne alkalmazzunk gyepet az utak, parkolóhelyek közelében, hogy elkerüljük a gyepre parkolást.

A járdák mentén jellemző a növénytelepítés. A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálásának elkerülése érdekében.

A virágos, zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek. Fontos cél ezek megőrzése, fenntartása, és újabbak létesítése.

Honvéd utcában álló pad

A járda és a közút közötti utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között. Bekecsen a háztulajdonosok gyakran alakítják, gondozzák e területeket. Az egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy e felületek kapcsolatot teremtsenek az előkertekkel, és egymáshoz is illeszkedjenek, egységes sávot képezzenek. Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben. Itt a gépkocsivezetők szemmagasságát is figyelembe kell venni! 50-80 cm magas cserjéket, évelőket telepítsünk.

A településen a szabad zöldfelületek funkciója kialakult a falu szinte egész területén. Hangulatos pihenőhelyként szolgálhatnak a település lakóinak és látogatóinak is.

István király és Gizella szobra

A táblákra, hirdetésekre különösen oda kell figyelni, mert egy táblákkal telezsúfolt utca rendetlennek hat. Bekecs teljes területén csak az önkormányzat helyezhet el hirdetőtáblákat, a már meglévő, fából készültek mintájára. Vállalkozások, cégek az épületük homlokzatán elhelyezett, szakember által megtervezett, a főépítész által véleményezett táblákon, cégereken hirdethetik magukat. Fontos, hogy ezek a táblák, cégérek illeszkedjenek az épülethez, amire kerülnek, ne disszonáns, ráaggatott kiegészítések legyenek. A villódzó, ríktó reklámfelületek használata kerülendő.

A fényszennyezés elkerülése miatt szükséges figyelembe venni az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának ajánlásait. Eszerint kerülendő a hideg fehér fényű világítás, valamint tötekednikell az egyenletes megvilágításra és a tényleges használatra.

Hosszú távon javasolt a településközpontban a légkábelek földbe vezetése, de addig – ahogy arra az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság is felhívja a figyelmet – az oszlopokon lévő gólyafészkekre oda kell figyelni.

Bekecs leglátványosabb közterülete a Fürdőkert. Gyógynövényekkel teli parkja lehetőséget nyújt a minőségi pihenésre. Kemencét, kiülőket és napozóágyakat helyeztek el területén. A Fürdőkert kitűnő példa a közösségi hely kialakítására.

Lőtér utca a Nagy-hegy aljában

Utcák, parkok ajánlott növényzete:

- Sövényekhez, díszfák
 - Buxus sempervirens - puszpáng.
 - Cornus sanguinea – Veresgyűrűsom
 - Cornus mas - Húsos som
 - Deutzia scabra – Gyöngyvirágcsereje
 - Deutzia 'Kalmiflora' – Teltvirágú gyöngyvirágcsereje
 - Forsythia × intermedia – Aranyvessző, aranyfa
 - Kerria japonica 'Plenifera' – Boglárkacsereje
 - Phyladelphus coronarius – Jezsámen
 - Phyladelphus virginialis 'Schneestrum' – Teltvirágú jezsámen
 - Physocarpus opulifolius 'Dart's Gold' - Hólyagvessző
 - Symphoricarphus albus – Fehér hóbagyó

- Syringa 'Andreutzen' – Kerti orgona
- Syringa vulgaris – Kerti orgona
- Syringa vulg. 'Katherine Havemeyer' – levendulakék teltvirágú orgona
- Syringa vulg. 'Andenken' – lila teltvirágú orgona
- Weigela florida – Rózsalonc
- Hydrangea macrophylla - Kertihortenzia
- Rosa sp - bokorrózsa
- Díszfák
 - Acer campestre – Mezei juhar
 - Aesculus hippocastanum - Vadgesztenye
 - Alnus glutinosa – Enyves éger
 - Betula pendula – Nyírfa
 - Carpinus betulus - Gyertyán
 - Castanea sativa – Szelídgesztenye
 - Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet' – Teltvirágú galagonya, díszgalagonya
 - Crataegus monogyna - Egybibés galagonya
 - Malus baccata 'Liset' – Díszalma
 - Malus 'Brandy Wine' – Díszalma
 - Morus nigra - Fekete eperfa
 - Sorbus aria – Lisztes berkenye
 - Sorbus aucuparia – Madárberkenye
 - Sorbus aucuparia 'Cardinal Royal' – Tűzpiros termésű berkenye
 - Tilia cordata - Kislevelű hárs
 - Tilia platyphyllos – Nagylevelű hárs

Beépítésre nem szánt területek

A tájképvédelmi jelentőségű településrészekben fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást (építést és területhasználatot) megvalósítani. Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvása mellett. Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése.

Meg kell őrizni a pincefalak és homlokzatok formai kialakítását, arányait, a szokásos anyaghasználatot valamint a pincék bejárata közötti távolságot és a közlekedési felületekhez való viszonyát. Új pincék kialakításakor ügyeljünk arra, hogy az új építmény szervesen illeszkedjen a pincesorba. A pincék fölötti területet folyamatosan karban kell tartani, kaszálással megakadályozni az erdő terjedését és a becserjésedést.

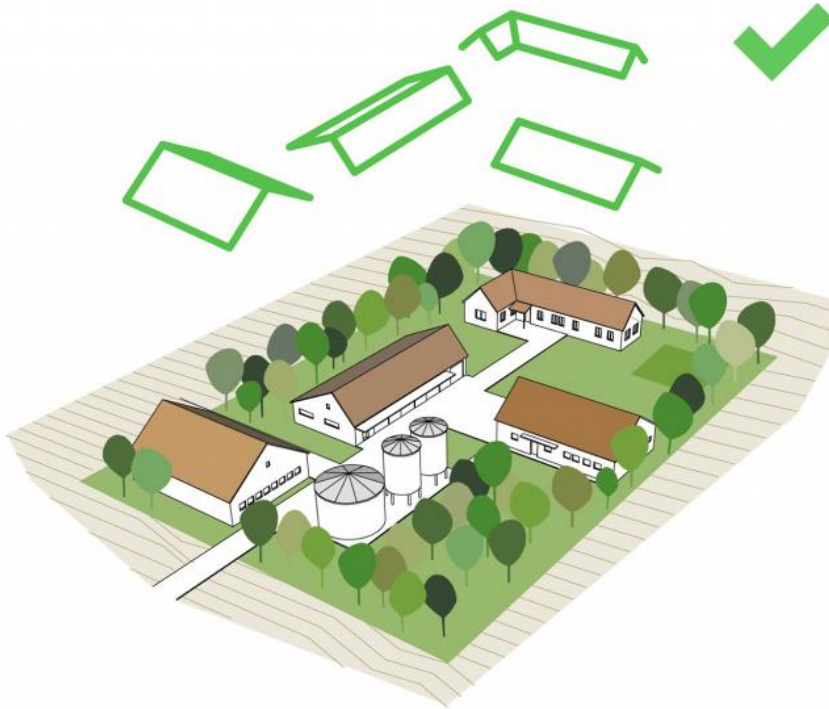

Pince a lakóházak alatti domboldalban

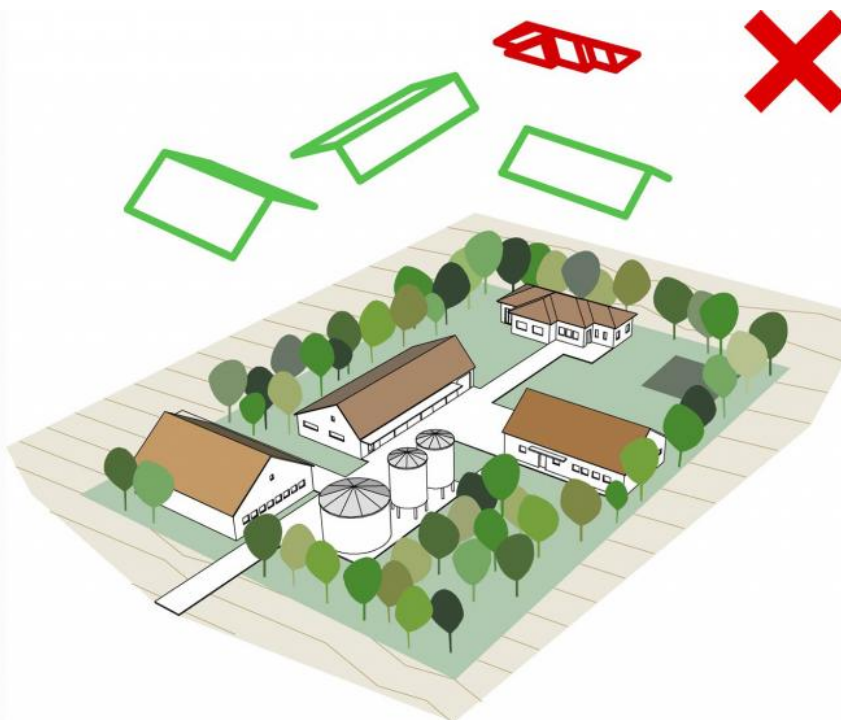
Az Új Csillag tanyán az építmények tájba illesztése fontos feladat. A tanyaépületek környezetét hagyományosan használt fásszárú sövénygel javasolt körülvenni, ami az árnyékolást és a szélvédelmet is biztosítja. A puszta területén javasolt a telkek aprózódásának elkerülése és a töretlen látóhatár megőrzése. A meglévő épületek 30–45 fokos dőlésszögű tetőkkel vannak ellátva. Egyszerű formájukkal, nyugodt tetőikkel beleillenek a Bekecset övező, rendezett, művelt tájba. Átépités, bővítés, új építés esetén továbbra is a derékszögű rendszerbe illeszkedő telepítés, a 30–45 fokos nyeregtető, a vakolt felületű falak és a cseréptető alkalmazása javasolt.

Az Új Csillag tanya egyik épülete

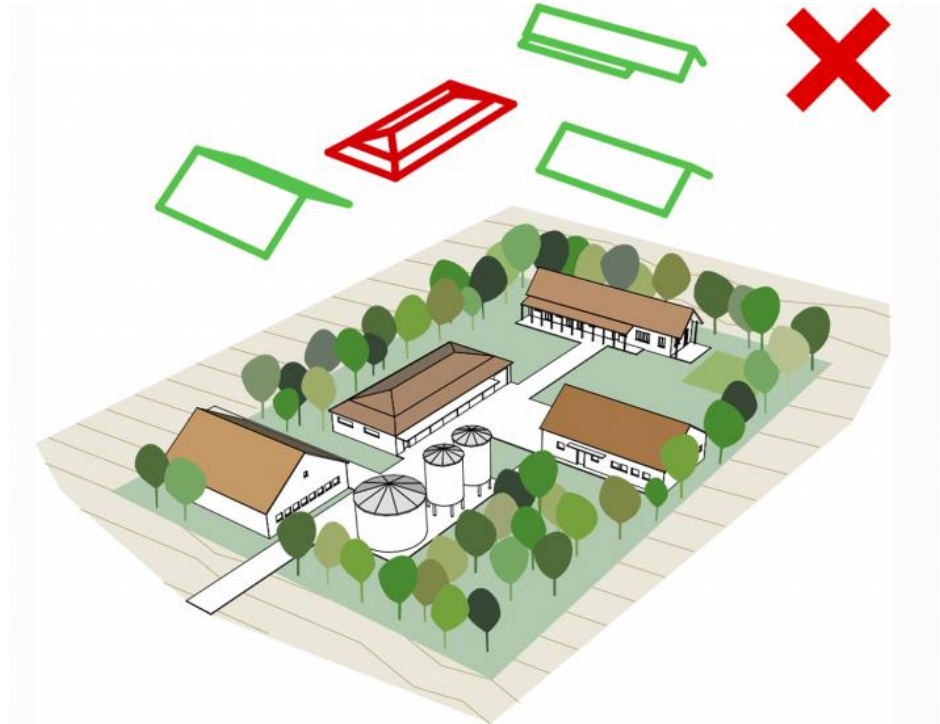

*Egységes tetőidom
használata a javasolt*

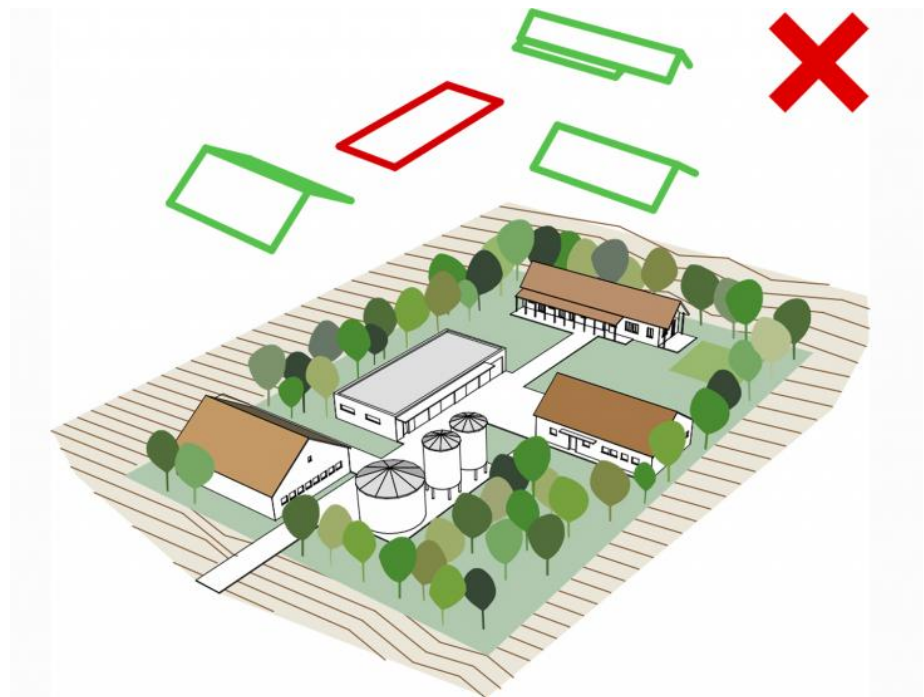

*Túlzottan tagolt
tetőidomú épület nem
illik a meglévő gazdasági
épületek közé*

A gazdasági épületekre is igaz, hogy nem szerencsés az összetett tetőidom alkalmazása

Lapostetős gazdasági épületek nem illenek a tájba

JÓ PÉLDÁK

A kézikönyvben felhasznált fotók mindegyike jó példákat mutat be, így mintákat keresve javasoljuk a teljes kiadvány ilyen szemmel való átpörgetését is. Általánosságban elmondható, hogy a helyi védelem alatt álló épületek – még akkor is, ha jelenleg egy-egy közülük felújításra szorul – jó példának tekinthetők.

Épületek, épített részletek

Népi jellegű lakóház vakolt homlokzattal, tört tornáccal. Kis alapterületű, egyszerű tömegű. Növénytelepítése, kerítése példaként szolgálhat.

*Szép példa a népi
jellegű lakóházra.
Homlokzata
finomann díszített,
színei visszafogottak.*

*Egyszerű tömegű,
beépített tornácos
lakóház, fa
nyílászáróval,
egyszerű
nyíláskeretezéssel,
palatetővel,
téglakéménnyel.
Homlokzatát
játékossá teszi a
nyíláskeretezés
sötétebb színe.*

*Tornácos népi jellegű lakóház
oszlopfős pilaszterekkel,
falazott tornácoszlopokkal.
A melléképület a ház
folytatásaként épült meg.*

*Tornácos családi ház
hagyományos jellegű
homlokzattal,
cseréptetővel.*

Az előző példához hasonló épület, de részleteiben mégis különböző. Kerítése példaértékű.

Az egyszerű tömegű, tornácos családi ház homlokzatát visszafogott fa díszítéssel tették egyedivé. A parabola antenna elhelyezése utcai homlokzaton nem szerencsés.

Szép nyíláskiosztású homlokzat figyelhető meg ezen a példán. Terasza az udvar felé megnyitja a házat.

Bekecs határában álló új építésű lakóház szép példa a modern építészet falusi környezetbe illesztésének. Színei visszafogottak, a téglák és a vakolat vegyes felhasználása teszi különlegessé az összképet.

A pincék karbantartása jelentős feladat. A lábazat különböző anyagból készült, így ízlésesen emelkedik ki a homlokzatból.

Sajátos építményfajták

Az utcaképhez a hirdetőablak, reklámfelületek, cégérek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. De hogyan hirdessük portékánkat, szolgáltatásunkat úgy, hogy az ne legyen meghökkentő? Hiszen elsősorban a figyelemfelkeltés a célunk, és nem a járókelők rosszallásának kiváltása. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően is megtehetünk. Ha lehetőségünk van egy szebb utcakép, településkép megteremtésére, miért ne élénk a lehetőséggel?

Cégérként tud szolgálni maga az épület is.

A településen az fából készült útjezők egységes képet mutatnak.

IMPRESSZUM

Koncepció: Füleký Zsolt, Kolossa József DLA, Riedel Miklós Márton, Kállai Kata
Készítette: Bekecs Önkormányzata a településkép védelméról szóló 2016.
évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan, a Miniszterelnökség Építészeti és
Építésügyi Helyettes Államtitkársága és a Lechner Tudásközpont útmutatása alapján.

BEKECS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Polgármester: Dr. Bodnár László

Honlap: www.bekecs.hu

E-mail: titkarsag@bekecs.hu

Cím: 3903 Bekecs, Honvéd u. 54.

Telefon: 06/47/368-857

Szöveg: Bereczki Zoltán, Tanászi Lilla

Fotó: Bereczki Zoltán, Tanászi Lilla

Településmérnök szakértő: Gergely Péter

Kertészeti szakértő: Simon László

Építészeti útmutató ábrái: Lechner Tudásközpont

Betűtípus: Calibri

A kiadványban felhasználásra kerültek a Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes
Államtitkársága és a Lechner Tudásközpont által készített minta kézikönyv (Magyarszéphely)
egy részletei.

Minden jog fenntartva: Bekecs Önkormányzata; Lechner Tudásközpont

Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

Felelős kiadó:

Bekecs, 2017.